GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UMEÅ UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

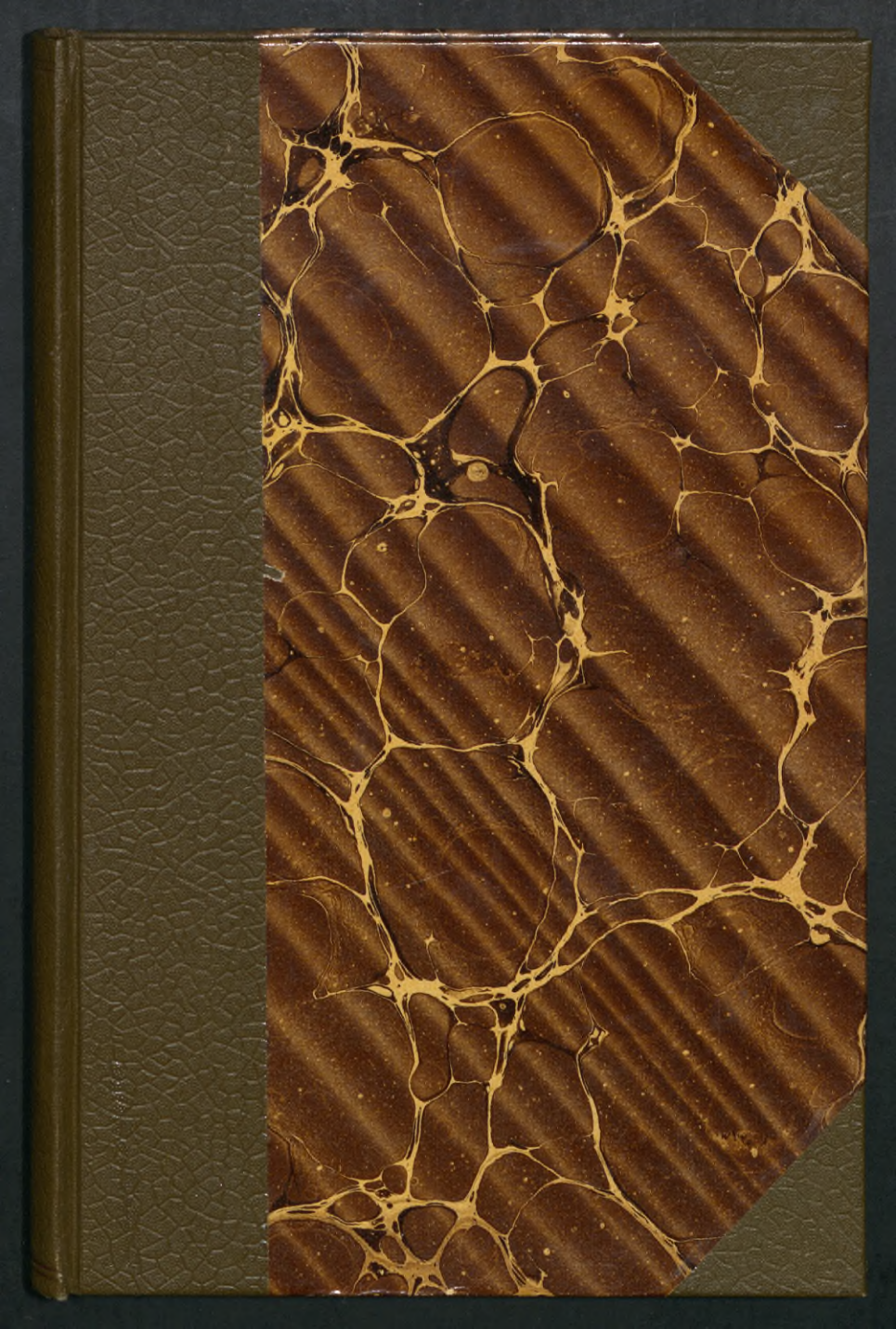

TRANEMÅLA
SAMLINGEN

SKÄNKT TILL
GÖTEBORGS
STADSBIBLIOTEK
AF
AUGUST RÖHSS

STRÖFTÅG

BLAND

HVARDAGSMENNISKOR.

TECKNINGAR OCH UTKAST

AF

VALFRID GRANE.

=[Sigrid Vinde]

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1884.

Tant Nora.

Läsare, är du kanske ung och snillrik? Du torde då icke bry dig om att läsa dessa rader om min gamla tant Nora, ty hon är bedagad, en smula trivial och litet bortkommen i denna stora, förunderliga verld. Läsarinna, är du skön eller talentfull? Jag kan då knappt våga hoppas, att min lilla fula tant, som alltid har misslyckats, kan intressera dig. Men, läsarinna, föreställ dig, att naturen eller omständigheterna gjort dig till motsatsen af hvad du nu är, och att du ändå vore tvungen att spela med i "det drama, som kallas lifvet". Månne du då skulle taga dig bättre ut än tant Nora? Ja, det är möjligt. Ty hon har i hela sitt lif varit förföljd af ett visst icke fabelaktigt odjur, som kallas *otur*. Detta är egentligen hvad som gör henne "tragisk" och derför intressant. Har du aldrig med mig frågat, hvarför somliga från sin vagga till sin graf skola vara lyckans styfbarn? De få ej så mycket som ett enda ögonkast af den nyckfulla gudinnan och bära dock hela tiden i sitt bröst en förintande längtan att beröra hennes kläda-

fåll. Och ännu mer: deras medmenniskor tyckas liksom hafva ingått förbund med gudinnan att förnämt rynka ögonbrynen åt styfbarnen och se dem öfver axeln.

Tant Noras otur börjar dermed, att hon föddes under ett af det nittonde århundradets första decennier. Då måste en fattig flicka lära husliga idrotter — endast husliga, och Nora var begåfvad åt helt annat håll. Hon hade ett ovanligt godt minne, en lågande fantasi och en brinnande kärlek till boken. Deremot var hon tafatt och alldeles omöjlig i fråga om sömnad, väfnad och matlagning, och då hon såg sin mor sitta och gråta häröfver, blef hon förtviflad och sprang ut i skogen och önskade, att hon aldrig blifvit född. Men bättra sig kunde hon ej. Hade Nora satt en lapp på ett linneplagg, så kunde man vara säker, att han satt på sned eller att han icke riktigt räckte öfver det slitna. Och hvem hade stoppat dessa massor af tilltrasslade spolar bakom skåpet i kökskammaren, om ej Nora? Det brödet, som *hon* hade bakat, var degrand i, den stek, *hon* hade stekt, var bränd.

Så gick allt på tok. Nora var liten och ytterst spenslig, men måste ofta lyfta tunga grytor, vattenämbar och andra bördor, till dess hon blef alldeles sned. Men hvem tänkte den tiden på barnens "fysiska uppfostran?"

Så gick Noras ungdomsvår. Visst hade den ock sina ljusglimtar. Ty ibland var Nora försvunnen från hemmet, och då satt hon i ett vildt äppleträd i skogsdungen och läste i svenska historien, som hon stulit ned från bror Emils bokhylla, och hon umgicks med dessa härlige konungar och hjeltar

som med lefvande varelser, för hvilka hon tillbedjande låg på knä. En annan gång hade hon fått tag i en roman: hennes ögon tindrade, der de flögo från sida till sida, och hennes kinder glödde. Hon gjorde en himmelsfärd i kärlekens rymder — men endast för att nästa ögonblick falla ned bland stekos, trasiga strumpor och talgljus. Att stöpa talgljus roade dock Nora ganska mycket. Var detta den enda upplysning, hon var kallad att bringa sitt slägte?

När Nora var 16 år, fick hon komma ut i verlden. Hon hade nu med utmärkta betyg läst fram sig. "Det märks, att hon är prestdotter", sade de andra barnen.

Och nu skulle hon, som sagdt, ut i verlden. Hon fick komma till en slägting för att — gå frun tillhanda.

Det gick mycket illa för Nora. Hon visste ju med sig, att hon var så förskräckligt dum och bar sig så våpigt åt. Detta alstrade en skygghet, som kom henne att draga sig tillbaka för allas blickar, att göra så mycket som möjligt bakom de andras rygg, att gömma undan sig sjelf och sina arbeten. Ack, både frun, den 20 åriga Eva, husets dotter, fruns gamla mor, tjenarne och umgängesvännerna — alla tyckte de, att Nora hade ett så förfärligt otrefligt sätt och var en sådan oordentlig, pjaskig varelse. Frun hade helst önskat att bli af med henne, men hon kunde ej — det var ju tjocka slägten! Nora stannade, och man hade fördrag med henne: hon stannade i 5 år.

Det fans i familjen en person, i hvars ögon Nora så innerligt gerna velat vara behaglig. Det

var den unge bokhållaren, herr Martinson. Hvad han var vacker! Hvad han såg snäll ut! Alldeles sådan, som han, föreställde hon sig Arvid Gyllenstjerna, då hon läste den gamla romanen med hans namn. Herr Martinson var icke ovänlig mot Nora. Och tänk en gång, då hon var borta i granngården, och det regnade, som om himmelens portar varit öppna, kom herr Martinson ut till henne med ett paraply. När hon kom hem, fick hon visserligen veta, att det var frun, som skickat honom, men han hade i alla fall icke sagt nej. O, hur lefde icke Noras själ ett halft år efteråt uteslutande af denna lilla paraply-idyll! Hade hon icke hållit honom under armen, och hade han icke slutit henne under sina vingars — det är under paraplyens — skugga?

Noras roman kom aldrig till någon vidare utveckling. Herr Martinson flyttade, blef förvaltare och gifte sig med en annan flicka.

Tiden gick, och ingen frågade efter, om Nora var lycklig eller olycklig. Hon var redan så van härvid, att hon nästan ansåg det näsvist och förmätet, då hon någon gång sjelf tänkte härpå. Hvad anspråk på lifvet kunde väl en så misslyckad person som hon våga hafva?

Men, som sagdt, hon stannade qvar i fem år. Då dog frun, familjen skingrades, och Nora kom till en annan slägting och började samma lif på nytt.

Emellertid hade bror Emil fått plats och satt bo, och både Nora och hennes mor skulle flytta till honom och dela omsorgen om hans hus, ty modern ensam orkade ej längre.

Nu skulle Nora få komma till en stad — hvilken fröjd! För hennes fantasi skimrade redan vexlande, liffulla bilder. Hvad kunde man icke allt få se i en stad, hur mycket kunde man icke få läsa! Ja, der kunde hon ju rent af skapa sig en framtid, grunda sig en förmögenhet.

Sådana voro hennes drömmar.

Se här verkligheten! Nora fick nu mycket större frihet att styra och ställa än någonsin förr. Men ju mer hon styrde, ju klarare kom det i dagen, huru sorgligt opraktisk hon var. Nu slog hon sig på handarbeten. Om någon kunde hafva öppnat hennes byrå, så hade han der fått se en skön syn. I botten af den nedersta byrålådan lågo ofärdiga hattkullar af bedröflig fason, bortskämda klädningslif, hopsnörpade broderier.

Efter ett par år gjorde bror Emil en upptäckt hans systers hog låg bestämdt åt läsning. Han började litet smått att studera tillsammans med Nora. Men nu sjuknade modern och lemnade Nora i oinskränkt besittning af herskarspiran öfver köket. Der gick hon nu från morgon till afton, omgifven af alla dessa fiendtliga element, som hon aldrig lärt sig att beherska.

Så stod hon en dag vid spiseln och tänkte: "det är märkvärdigt, hvad Emil varit besynnerlig nu en lång tid. Hvad kan det vara åt honom? Han bryr sig icke om hvarken slarfsyltan eller grynkorfven till middagen, och så tyst han är se'n."

På aftonen samma dag fick hon förklaring. Emil satt som vanligt och läste högt för dem ur den nu nyss utkomna Onkel Toms stuga. Den lilla gammalmodiga oljelampan spred ett matt sken i

boken. Plötsligen tystnade föreläsaren. De båda fruntimren sågo förvånade upp. Emil hostade och snöt sig, och så talade han om, att han nyss förlofvat sig och tänkte gifta sig om ett par månader.

Det kom som ett åskslag öfver de båda fruntimren. Emil skulle icke längre vara deras uteslutande tillhörighet, det skulle blifva alldeles slut med dessa trefliga aftnar; huset skulle ej mer vårdas af deras händer — en annan skulle hafva envåldsmakten der. De skulle bebo ett vindsrum, äta i familjen och för öfrigt hafva sin frihet.

Och den unga frun kom. Hon var 10 år yngre än Nora, men nära på 10 tum längre, fet och stor och ståtlig. Nora stod på tåspetsarne och tittade förstulet upp till hennes högt uppsatta ansigte.

Ebba — så hette den utkorade — Ebba var ovanligt praktisk. Och hvilken energi hon hade sedan! På åtta dar hade den unga frun ordnat om allt i huset och — detta kändes så bittert för gumman och Nora — klandrat allt vid den förra styrelsen och slagit ihop händerna af fasa öfver den stora summan i förra årets hushållsböcker.

"Hon får väl se, hvad ett hushåll kostar," tänkte gumman.

Jo pytt! Ebba förtrollade pengarne; de räckte både länge och väl. Men så brände hon heller aldrig något bröd, trasslade aldrig bort något garn och gjorde inga misslyckade försök. O, hon var så praktisk, så oförlikneligt praktisk, och så — öfverlägsen. Nora stod alldeles handfallen framför henne — hon vågade ej säga ett ord: hela hennes väsen var blind lydnad.

Och nu uppfördes i detta lilla hem samma drama, som verlden så ofta förr bevittnat: en svärmoder *versus* en svärdotter, en svägerska *versus* en svägerska. Samhällsformer vexla, det ena ståndet höjer sig till välstånd och det andra sjunker; mycket som man förr neg och bugade för, betraktas nu med en medlidsam axelryckning. Sjelfva familjelifvet förändras, men ändå är dess brännpunkt, menniskohjertat, sig evigt likt.

En gammal mor ser icke gerna en annan vid sin sons hjerta; det käns då så outsägligt tomt för *henne*, hans första kärlek. Instinktlikt känner den nya dottern detta och blir misstänksam på allt: hon vet, att *det bästa* icke unnas henne och vill icke heller tro, att *någon* förträfflighet, *något* företräde på allvar blir henne medgifvet.

Den unga fru Ebba sade ifrån, så att det hördes öfver hela huset. Hennes svärmor led och jämrade sig för Nora på vindsrummet deruppe, Nora led och — teg.

Husfadern kände något tungt i luften och sökte sig en annan plats, långt från den stad, der de båda fruntimren bott så länge och der de stannade.

Och tiden gick, och Nora var 34 år. Den "glada ungdomen" låg således bakom henne med alla sina "rosengårdar för ädla sinnen." Ingen kan väl säga, att rosenskörden varit stor. Och dock — läsare, kan du tro det? — dock var det lyckligaste nu förbi för Nora, och nu skulle törneskörden börja.

Hennes mor blef sjuk — sjuk till kropp och själ. Svag och plågad satt hon i den gamla länstolen och jämrade sig från morgon till afton. Nora

var hennes enda sällskap; Nora var det, som måste höra de oändliga klagovisorna, höra och försöka trösta; Nora, som måste vara hennes öga, hennes hand och fot, hennes hjerna och själ. Hvem skulle det hafva fallit in att beundra Nora, för att hon var allt detta? Det var ju blott sin allra första och naturligaste pligt hon fylde. Hvem kunde hafva tid att ta reda på, *huru* hon fylde den och beundra henne för det? Menniskorna hade hvar sina angelägenheter att tänka på. Nora skulle sjelf varit den sista att tänka på, att hon gjorde något alls. Ensam och glömd af alla, till och med af sin mor, som icke längre hade sina sinnens fulla bruk, satt hon der år efter år. Dystert och gråkallt var lifvet omkring henne. Om aftnarne i skymningen, då modern stundom sof lugnt en stund, satt Nora vid fönstret och såg på folket på gatan, och den ena dunkla romanen efter den andra rann upp i hennes hufvud. "Ack," tänkte hon ibland, "hvad det ändå måtte vara roligt ute i lifvet!" Hon hade tillsammans med en annan mamsell tagit en hufvudstadstidning. Med lågande intresse läste hon här allt, ända till de minsta annonserna, och hennes lifliga öga flög utefter spalterna. I en sådan stad som Stockholm — ja, der vore minsann mycket att lära, mycket att uträtta. Om hon blott hade fått komma dit i sin ungdom — men nu var det kanske för sent, och nu satt hon här — bunden — bunden.

Den långa, smala klockan der borta i vrån pickade så enformigt, den sjuka i sängen hade vaknat till hälften och jämrade sig: Nora reste sig upp, fälde ned gardinen, tände ett talgljus och tog

fram sin illa virkade spets, på hvilken hon arbetade, tills klockan blef tio på aftonen.

Efter några år var länstolen tom alla dagar, men der borta i alkoven ljöd ännu den gamla jämmern, mera skärande än förr och svårare att uthärda. Fem år hade den ljudit från stolen, ett år ljöd den nu från alkoven, till dess i daggryningen en vårmorgon hvita vingar sänkte sig ned i dess skymning och löste en bunden ande ur dess hårdt åtsnörda bojor.

Begrafningen var öfver. Nora hade tagit emot gästerna, klädd i långt hvitt förkläde och stor krage. De hade druckit rhenskt vin, ätit konfekt och beklagat sorgen. Nu satt Nora ensam i det gamla hemmet. Hvad skulle hon egentligen taga sig till?

Då knackar det en dag på dörren, och en fru af hennes bekanta kommer in, en kusin till Nora.

"Stackars Nora," sade hon, sedan hon tagit af ytterkläderna och dragit upp näsduken, "jag får beklaga din sorg; men nog var det väl, att moster fick komma till ro."

"Ja," sade Nora, "hon behöfde det."

"Och tänk så instängd du varit, lilla Nora. Det har riktigt gjort mig ondt. Hvad tänker du nu ha för sysselsättning?"

"Det vet jag icke riktigt ännu, men..."

"Ser du, lilla Nora, det är inte utan, att jag har ett förslag att göra dig."

"Du? Ett förslag?"

"Ja. Som du vet, är mamma sjuk; hon kan nästan aldrig lemna sängen — skulle du icke vilja

komma och sköta henne de få återstående år, hon kan ha qvar att lefva?"

På Noras infallna kinder spred sig ett rödt skimmer. Frun fortsatte: "Du skulle naturligtvis intet betala och intet få — men nog skulle vi plocka för dig litet af hvarje, det faller af sig sjelf."

"Jag," sade Nora, "jag..."

"Du menar, att du inte kan tänka dig in i saken ännu. Ja, jag vill vänta på svar ett par veckor. Men, kära Nora lilla, du kan väl inte ha något emot att komma till din egen köttsliga moster, som..."

"Nej, visst inte," sade Nora, "men..."

Några dagar härefter fick Nora bref från sin bror. Inuti låg ett från svägerskan Ebba. Båda uppmanade henne på det ifrigaste att anta den erbjudna platsen hos mostern. Kusinen hade skrifvit och bedt dem om en handräckning. — "Tänk på, att du får ditt uppehälle," skref Emil, "och ditt lilla kapital står under tiden och växer." "Du passar så utmärkt hos en sjuk", skref Ebba.

Men för första gången i sitt lif var Nora sjelfständig. Döf för alla föreställningar förklarade hon med bestämdhet, att hon ville till Stockholm och försöka göra sin lycka.

"Är du spritt tokig?" sade Ebba.

"Kära syster, var förnuftig!" bad Emil.

"Moster längtar efter dig," envisades kusinen.

"Mitt beslut är fattadt," sade Nora, "jag reser till Stockholm."

Och hon sålde alla möbler och allt husgeråd, tog ut hvart öre på banken — det blef omkring

en tretusen kronor — lade alltsammans i ett kuvert, klippte foten af en trasig bomullstrumpa, stoppade kuvertet i strumpfoten, lade denna på sitt platta, insjunkna bröst och knäppte igen klädningen deröfver. Hon gick icke, nej hon *sprang* ned till ångbåten. Hon steg ombord, man lade ut: Nora var ute i verlden, ute på lifvets stora stråkväg — på väg till hufvudstaden.

Ungmö, har ditt hjerta klappat någon gång på en sådan färd? Tro mig, den 40-åriga Noras slog lika hårdt som ditt. När man ända till den åldern har stängt inom sig alla känslor, alla förhoppningar; när man varit slaf i 40 år och så plötsligen känner sig fri — då bryter personligheten med ens fram ur sitt hårda skal — ej som larfven bryter sin puppa och svingar sig upp som en ljus, härlig fjäril, nej som den heta vattenstrålen ur Geyserns djup, som lavaströmmen ur Strombolis vulkaner.

Nora kände sig fri för första gången i sitt lif, berusande fri och lycklig. Hon kunde göra absolut hvad hon behagade. — På ångbåten gjorde hon bekantskap med ett par äldre damer och bjöd nu på souper med allt hvad läckrast var att få. Hon sparade ej; det var ju 3,000 kronor mellan henne och hungersdöden. De båda damerna voro förtjusande, tyckte Nora, de föraktade henne ej som alla andra hittills gjort: de voro vänliga och språksamma. De berättade om sin kortvaruhandel på Drottninggatan, om sina bekanta, om teatern, om Djurgården, om det kungliga slottet, hvilket de lyckats få se i dess helhet, tack vare en kammarfru, som de kände. Nora hörde på: hon tyckte, att hon aldrig i sitt lif hade haft så roligt.

Hon kunde ej sofva i sin hytt om natten; hon hvälfde så många planer i sitt lilla hufvud. Hvarför kunde icke äfven hon börja en kortvaruhandel? Hon var ju kapitalist — och nu hade hon dertill skaffat sig relationer.

Dagen derpå, när kungastaden i fullaste solljus skimrade för hennes blickar, kände hon en obeskriflig förtjusning genomströmma hela sin själ. Hvad prakt, hvad lif, hvad skönhet, hvad historisk glans! Här var det ju som Gustaf Vasa en gång gjort sitt ståtliga intåg, ack — och här som menniskoblod flöt i verkliga strömmar strax förut under Kristian den omildes dagar. Här var det som Gustaf Adolf svärmade för Ebba Brahe, som alla dessa store lefvat och dött, dessa som hon stulit sig till att läsa om, och som hon sedan sett så godt som lefvande för sina inre ögon. Nu ville hon vallfärda till deras grafvar — måtte det sedan gå med kortvaruhandeln huru som helst.

Och hon njöt, hon *lefde* i stora minnen en hel vecka.

Hennes lilla magra gestalt skuttade som en sädesärla på gatorna från Norr till Söder, från Riddarholmen till Kungsbacken, ty hon hade mycket att se och dessutom några bekanta, som hon måste helsa på och rådgöra sig med.

Och nu skulle kortvaruhandeln öppnas. Att köpa varor hos ett stort handelshus gick som en dans, och kontanter lade hon upp på bordet.

Nora kunde blott *ett* räknesätt. Detta var visserligen addition; men nu var det ej skrifvet i ödets bok, att Nora skulle addera här i verlden. Derför subtraherade hon alltid i verkligheten, under

det hon adderade på papperet. Och så spelade hennes hjerta henne ett svårt spratt. Hon kunde nämligen ej förmå sig att sälja varorna öfver inköpspris till de kunder hon blifvit det minsta bekant med. Derför, när hyran skulle betalas, måste Nora ut med hvarje öre af sin inkomst, och till födan måste hon ta af kapitalet, som redan smält ihop på ett betänkligt sätt. — Ett halft år senare sökte man förgäfves Noras butik på Hamngatan: lokalen var uthyrd till en skomakare.

Vår hjeltinna bor ensam i ett litet snyggt rum på söder. Hon läste en vacker dag en annons af en skönskrifvare och går nu dagligen och tar lektioner. Hon dugde visserligen ej att förestå handel — sade hon till sig sjelf — menniskorna i Stockholm voro ju också så elaka och hade lurat henne så många gånger; men om hon nu bara kunde bli biträde åt någon och föra böckerna, så skulle hon kunna reda sig.

Efter många veckors träget arbete skref hon riktigt "skönt," och — hon fick plats.

Då hon varit hos sin nye principal en vecka, kom denne in till henne med en stor bok i handen.

"Har mamsell blifvit rent galen?" lydde hans mera naiva än artiga fråga. "Det här alltsammans är ju väl skrifvet — alldeles för väl — men det är ju rasande räknadt alltihop — hvar enda sida!"

Nora grät och satt uppe hela nätterna och sökte rätta det felaktiga. Men hur hon grät och hur hon räknade, så ville aldrig utgifterna + behållningen bli = inkomsterna.

"Mamsell är ju helt simpelt oduglig," röt principalen, gaf henne en tredjedel af hennes månadslön och afskedade henne.

Nu började hon en vild jagt efter annonser. "En ungkarl önskar en anspråkslös hushållerska," läste hon en gång i Dagbladet. Hon gick sjelf till ungkarlen, och som hon såg mycket *anspråkslös* ut i sina snäfva kjolar och sin luggslitna kappa, så blef hon antagen.

"Detta måtte jag väl åtminstone gå i land med," tänkte Nora. "Jag har ju skött hushåll i så lång tid."

Hon hade verkligen lärt att göra det hjelpligt, och ungkarlen var temligen belåten. — När han kom hem halffull om qvällarne, sade Nora ej ett ord, utan drog sig tillbaka i sitt eget lilla kyffe. "Det var en fasligt beskedlig menniska, det der," tänkte vår ungkarl, "henne kan jag då få som jag vill, det begriper jag."

Nora frös i sin utslitna kappa och ville gerna ha en ny, men hade ej råd. En dag tog hon sig dristighet till, steg in i vår ungkarls rum och bad om litet af sin lön.

Han svarade, att han skulle fundera på saken. Sedan gick han ut i staden och kom hem drucken på aftonen. Han tog Nora om lifvet, gaf henne en bränvinsdoftande kyss och sporde, om hon ej hellre ville vara hans fru än hans hushållerska. O, hvilken beklaglig brist på romantik i den arma Noras historia! Detta var den allra första gången i hennes lif, som en man begärt henne till äkta. Och härvid ingen kärlek, ingen skog, intet månsken; nej

en trång, mörk kammare, en drucken man, och bakom allt på lur — egennyttan!

Nora förstod godt, att det var för att slippa aflöna henne, som han ville ha henne till fru. — Hon slet sig lös och sprang in i sitt kyffe, der hon riglade dörren innanför. Darrande i hela kroppen af harm och förskräckelse, kastade hon sig på den lilla träsoffan. Var då äfven denna anspråkslösa plats för god åt henne?!

"Jag är född till olycka, som fogeln till att flyga," utropade hon med psalmisten. "Men" — fortsatte hon sina betraktelser — "min husbonde är full i qväll; i morgon torde han vara sinnad att hellre ge mig sina pengar än sitt för öfrigt visst icke hedervärda namn." —

Men ungkarlen stod på sig. Han hade föresatt sig, att han inte ville löna sin hushållerska — de kunde väl så gerna gifta sig.

Nora sade nej och åter nej, och två dagar senare var hon med allt sitt pick och pack instufvad i ett tarfligt "rum för resande". Detta lilla rum blef nu en utfallspunkt för en ny annonsjagt. Andfådd hamnade hon slutligen hos en bokbindare, och der stod hon nu och falsade böcker. Men ack, de intressanta böckerna! Ack, de spännande romanerna! Icke kunde hon neka sig det nöjet att titta i dem en smula. Man gaf akt på henne — man gaf äfven akt på, hur slarfvigt arbetet var gjordt — och vår stackars Nora fick sitt afsked.

En kulen höstdag sprang vår lilla skinntorra Nora i vild fart öfver Karl XIII:s torg. Hon var stadd på jagt efter lyckans gudinna. Detta nyckfulla, skimrande väsen hade hittills oupphörligt

flytt: när Nora någon gång tyckt sig skymta henne nära, hade gudinnans flyende fot jagat ett moln af dam i sin förföljerskas ögon och alldeles bländat henne: och när hon åter kunde se upp, hade Lyckan redan vikit om hörnet. Nu tyckte hon sig likväl se henne sitta och vinka sig i ett stort ljust fönster på Vestra Trädgårdsgatan, ett fönster, utanför hvilket en förgyld kringla så aptitligt skimrade.

"Alla bagare bli rika och feta," sade Nora till sig sjelf, "och kan jag ej sätta upp ett bageri, så vill jag åtminstone sälja bröd. Alla menniskor behöfva bröd — det är då *ett*, som är säkert. Ja — funnet, funnet!

"Tänk, när jag då på detta sätt kommit upp mig och ej längre är så fattig — då vill jag göra godt, då vill jag ta in de små blåfrusna bytingarne från gatan och fägna dem med bullar och pepparkakor."

Hon öppnade skyggt dörren och steg in. Hvilken skön doft af färskt hvetebröd! Hon kände sig på samma gång så hungrig och så behagligt stämd — och nu framstälde hon ödmjukt sin anhållan.

Ja bevars, nog kunde Nora få bröd till försäljning alltid, om hon bara ville betala ordentligt. Och visst ville hon det.

Nu hyrde hon sig ett litet mörkt kryp-in på David Bagares gata — det namnet passade bra till den nya födkroken, tyckte hon. En gammal förgyld kringla fick hon för billigt pris, och snart dinglade den stolt öfver den låga dörren. — De första åtta dagarne gick handeln hjelpligt nog.

Men hvad hände tant Nora en morgon! Hon hade just nyss tagit af sig nattmössan och drog

upp gardinen för att se, om det var vackert väder. Men hvad mötte hennes blickar? Säkert blef ej Aladdins svärfar mera förbluffad, då han en vacker morgon upptäckte det storartade palats, som Lampans genius bygt under natten åt sin unge herre. Men hans öfverraskning var angenämare än vår lilla tarfliga hjeltinnas. Hon gnuggade sina ögon, hon såg och såg: snedt emot på gatan glimmade en förgyld kringla i morgonsolen. En ny butik således. Och det icke en med låg dörr och små fyrkantiga fönster, som hennes egen, utan en stor, vacker, ljus och inbjudande lokal! Hennes gardiner voro grofva och icke riktigt hvita — deras skimrade i snöglans och voro broderade på tyll!

Nu kommer en jungfru med en stor korg trippande gatan framåt; hon stannar vid Noras dörr och lyfter handen mot låset, men får i det samma se den nya butiken och går förbi.

Hon tog sin stickstrumpa, vår lilla hjeltinna, och satte sig vid fönstret och såg, huru alla möjliga sorts menniskor gingo in i den nya butiken. Men hennes egen lilla dörr klingade högst sällan för en handtryckning.

Noras bullar blefvo allt torrare, hon sjelf allt magrare, gardinerna allt svartare — slutligen dunstade butiken bort från jorden. Noras bekanta sade, att hon sjelf en vacker dag skulle komma att göra det samma: hon var så ovanligt liten, så mager, så hoptorkad. "Hon kommer ej att dö, hon kommer att försvinna", sade de leende till hvarandra; men ingen tänkte på att fördröja försvinnandet.

Och så fortgick kampen för tillvaron. Lyckans gudinna flydde beständigt, och då hennes tåspets

berörde jorden, flög ett moln af dam i den flämtande Noras ögon. Så gick den vilda jagten år efter år.

Det var just min tants fantasi, som spelade henne det allra värsta sprattet. Det hon icke hade försökt, lockade henne alltid med oemotståndligt tjusande makt och hindrade henne att konsentrera sin kraft på det hon höll på med.

Stackars tant Nora! Efter så mycken kamp, så mycken ångest sitter hon nu till slutet en vinterafton i ett kallt eländigt rum, som knappt förtjenar detta namn — och syr handskar. Hon är blåfrusen, men ingen vedpinne finnes i hennes ego, hon är hungrig, men den lilla matskrubben är tom, så när som på 4 kalla potatisar och några saltkorn.

Då står hon upp, drar ut sin nedersta byrålåda och tar derur sin svarta sidenklädning och sin enda silfversked. Hon lägger det i en korg och går med tunga steg ut på gatan. Hvart går hon? Åh, till den fattiges sista tillflykt — till pantlånaren.

Då hon kommer hem, följes hon af en gubbe med en säck ved på ryggen. Snart flammar en vänlig brasa i det lilla fuktiga, mörka nästet, och tant Nora sätter sig på en pall framför brasan och slår upp den stora bibeln på sitt knä. Hon söker och finner de orden: "Kommer till mig, I alle, som arbeten och ären betungade, och jag vill vederqvicka eder". Der stå de, der hafva de stått i snart två tusen år, dessa ord, som hafva skänkt vederqvickelse åt millioner, och ännu strålar samma ljus ut från hvarje bokstaf, ännu springa källfloder

af lefvande vatten fram ur deras djup, lika läskande som förr.

"Det här är just för sådana som mig," säger Nora. "Ack, jag har ju gjort så illa, så illa! Huru har jag icke fuskat bort hela mitt lif, förstört allt — allt! Det medför skuld — ansvar! Hvarför blef jag icke qvar vid den sjukbädd, dit man kallade mig — hvarför kastade jag sjelfsvåldigt bördan ifrån mig? O! o!"

Den stackars Nora snyftade, som om hennes hjerta velat brista, men ingen menniska kunde höra det.

Hvarje ny dag vandrade någon ny sak ut ur det lilla rummet i den kalla verlden. Nu fans ingenting mera qvar. De tre tusen voro förskingrade, alla kläder, böcker och andra saker pantsatta. Och dock inställde ej den obarmhertigaste af obarmhertige fordringsegare sina kraf: magen skriade hvarje dag efter bröd, efter mer och mer.

Der satt nu tant Nora ensam med den likbleka nöden tätt vid sin sida. Hon stirrade Nora rätt i ögonen och sade: jag släpper dig ej, förr än ditt oroliga hjerta upphört att klappa, din vilda fantasi att jaga i molnen."

Men Nora ville ej bli sjelfmördare. Hon hade en gammalmodig gudsfruktan och tyckte, att ingen ursäkt fans för sådana och intet hopp på andra sidan grafven.

Hon skref till sin bror. Det hade hon nog gjort hela tiden och fått svar också, men ej förr än nu hade hon sagt, hur hon hade det. Han kom sjelf till Stockholm, utlöste allt det pantsatta, betalte alla Noras skulder och tog henne med sig hem.

På det trefliga kronofogdebostället Grönedal var lif och rörelse. Den stora barnskaran skulle klädas fin, blommor sättas i alla rum och ett stort bord dukas i salen, ty kronofogdens skulle ge en större middag. Fru Ebba flög omkring i hela huset; den näpna husjungfrun, som ej hade svårt att hitta på epitet åt folk, kallade henne "allestädes närvarande." Äldsta dottern, fröken Frida, ordnade buketter i förmaksvaserna och tänkte dervid på två ungherrar: den rödhårige studenten hos prostens, han hvars hyllning var så tydlig, att hvem som helst kunde märka det, samt den unge baron Z., som hon tyckte om i hemlighet — ja, i hemlighet för all verlden. Kronofogden — Emil, vår Noras bror — gick omkring och ordnade buteljerna på bordet. Tant Nora satt i sin vanliga vrå i hvardagsrummet och lappade lille Alvars byxor. Lappen skulle ej komma att synas under lilla blusen — derför dugde byxorna på kalaset. Hon hade gränslöst brådtom — tiden var knapp. Nu var det ändtligen färdigt.

Fru Ebbas höga gestalt vandrade i det samma genom rummet. Hon gjorde en afstickare åt vrån, der tant Nora satt, tog arbetet och synade det noga.

"Sprätta genast upp det här!" ljöd hennes klangfulla stämma, "lappen sitter ju alldeles snedt. Rand mot rand, begriper du väl."

Nora tog plagget och skyndade dermed upp på sitt eget lilla rum. Hon suckade djupt. Så der hade hon suttit nu i två år och lappat barnens kläder och sprättat upp det igen.

Snart kommo gästerna: rika "landtisar" med sina fruar, den unge baronen, som var landtbruks-

elev hos en af dem, prestens med informator, länsmannens, häradshöfdingens.

Alla pratade och skrattade. Ingen såg åt tant Nora, sedan man väl helsat på henne: hon drog sig skygg undan från rum till rum. Alla visste, att hon var kronofogdens fattiga syster, som lefde på nåder i hans hus. Hvilken rimlig fördel kunde en menniska ha af att göra sig besvär med att vara älskvärd mot henne?

En klar sommarmorgon omkring ett år efter ofvan beskrifna händelse, steg vår Nora upp klockan 4. Hon hade fattat ett raskt beslut: hon tänkte rymma från Grönedal. Otaliga gånger hade hon bedt och bönfallit sin bror att få försöka sin lycka i hufvudstaden ännu en gång, men han hade absolut förbjudit det. Men ack — här *kunde* hon icke stanna. Det var ju nästan ett brott: hon såg, att hon gjorde föga gagn, familjen var stor och Emils affärer voro dåliga. Och så denna tryckande känsla, som nästan gjorde henne vansinnig: hon såg, hon kände, att alla visste, huru hon hushållat med sin del: hon vandrade ju här som ett lefvande skuldebref. Nej, det var outhärdligt. Den kalla skrubben med de 4 potatisarna, ja, till och med pantlånarens usla näste syntes henne nu i minnets ljus bättre än Grönedal med sina trefliga rum, sina fina middagar.

Som sagdt: klockan var 4 på sammarmorgonen, och Nora skulle rymma. Med brådskande händer och darrande knän sammanpackade hon det allra

nödtorftigaste i en nattsäck och begaf sig af till fots. Det var långt till staden — en hel mil — och ångbåten skulle gå derifrån klockan 7 på morgonen, så stod det i tidningen.

Så långt hade hon aldrig gått. Hon var nära att digna, nattsäcken kändes tung som sten, svetten perlade på hennes panna, bröstet arbetade tungt. Slutligen fick hon den lilla stadens enda tornspira i sigte och samlade all sin kraft till en sista ansträngning.

Hon skyndade ned till sjön, hon spejade rundt omkring: hvad ville detta säga? der fans ingen båt.

"Går det ej en ångbåt till Stockholm?" frågade hon en gosse, som kom med en låda på axeln, "det skulle gå en ångbåt kl. 7."

"Nääj — jo, kl. 7 i qväll, jo", blef svaret.

Hon bleknade. Det var tryckfel i tidningen, eller hon hade läst fel. Hvart skulle hon nu taga vägen? Hon hade varit nog oförsigtig att på sitt nattduksbord lemna en biljett med underrättelse om sin resa. Man förstod ju häraf, att hon rymt, och kronofogdens hästar kunde ju hvarje ögonblick hemta henne tillbaka, och *hvad* skulle drabba henne, när då Ebba finge tag i henne? För hennes ömtåliga sinne var en ogillande blick som ett knifstygn; hvad skulle det då blifva af henne, om ett helt strafftal skulle hagla ned öfver hennes hufvud?

Hon kröp in i en portgång och tänkte gömma sig der, men hur skulle hon kunna stå der ända till qvällen. Nej hon kuude då lika gerna söka upp fru Grunker, sin gamla bekantskap — äta middag hos henne och prata bort en stund. Hon vågade dock ej gå dit före klockan 10.

Fru Grunker var hemma och tog väl emot sin gamla vän. Lilla kaffepannan sattes på, och snart sutto de vid hvar sin rykande kopp. Då går plötsligt dörren upp, och fru Ebba sjelf i egen hög person står på tröskeln.

"Jag skall be att få tala med Nora," säger hon blek och med något darrande röst.

Nora far upp och flyger omkring i alla vrår för att dölja sin förvirring. Hon gör sedan en hastig ursäkt för sin värdinna och följer Ebba.

Då de kommit ut i förstugan, säger Ebba blott: "Emil helsar och ber dig vara god och följa med mig hem."

Hennes ton tål inga motsägelser.

Nora darrar som ett asplöf, blir än hvit, än mörkröd, gråten stiger henne i halsen och hotar att qväfva henne. Ebba frågar, hvarför hon rymt. Hon svarar ej; rösten nekar henne sin tjenst. I vagnen sitter hon hela tiden med näsduken för ansigtet, och då hon väl är hemma, stänger hon in sig i sitt eget rum, och synes ej på tre dagar i familjen.

Men tiden går. Och om en månad sitter Nora alldeles som förr tyst och tålig i familjens hvardagsrum och lappar, syr och sprättar upp, sprättar upp och syr.

Många år hafva på detta sätt förflutit sedan det lilla äfventyret, och tant Nora är gammal. Hon har god tid att i sitt minne genomgå sin lefnads saga. Mången gång sjunker då arbetet ned i hennes knä och för hennes inre öga står, liksom med flammande bokstäfver, alltid beständigt samma

fråga: "hvad hade jag här i verlden att göra? Hvarför skulle jag kämpa denna långa strid?"

Så frågar endast den, som icke fått följa sin kallelse, som känner sig stå på en plats, der endast olyckliga omständigheter, icke naturen, icke böjelsen hafva stält honom. Örnen beklagar ej sin hårda lott att nödgas vistas bland bergsklyftorna — han höjer sig mot solen och är säll. Granen frågar ej, hvarför hon skall stå på den stenbundna skogsmarken; hon sträcker ut sina rötter mellan stenarne och skjuter frisk och rak mot det blå. Men sätt örnen i bur, plantera granen i en kruka — och i deras tynande skepnader skall du tycka dig läsa en fråga — tant Noras fråga.

En sommarbekantskap.

Det var en dag i Augusti, en otreflig, otäck dag med hällregn. Jag befann mig på ett bantåg, som i vanlig måttlig svensk persontågsfart närmade sig den lilla staden Z., belägen i ett hörn af det kära fäderneslandet. Jag sjelf var den tiden en ung man i verken i hufvudstaden och hade blott förirrat mig till "landsorten" för att helsa på en bekant, jaga, fiska och njuta af landtlifvet och kanske också för en liten hjerteangelägenhets skull. För öfrigt föraktade jag landsorten, föraktade svenska bantåg, föraktade och hatade svenska landsvägar med grindar och gärdesgårdar. Saken var den, att jag rest ett par år utomlands och på den tiden lärt mig att finna allt föraktligt i Sverige. I dag var jag särskildt vid dåligt lynne, ty jag var nästan viss om att nödgas gå en fjerdingsväg från stationen. Och det utan regnkappa. Min präktiga, blanka, ogenomträngliga kappa — köpt hos Kuntze i Stockholm — ja, hon hängde der hemma i en garderobe; jag hade glömt att taga henne med.

När tåget stannade vid stationen, och jag steg ur, svallade vattnet under mina tunna sulor och öste öfver mina axlar, så att jag var ej så obetydligt våt, innan jag kom in i väntsalen. Det var som jag trodde: ingen bärare, ingen droska! Der stod jag med min koffert! "Föraktliga stad! usla Z.! du är sannerligen inte värd en jernväg," mumlade jag mellan tänderna.

Hvad var att göra? Naturligtvis endast ett: anbefalla min koffert i stationsinspektorens vård, spänna upp mitt paraply och marschera min fjerdingsväg. Hvarför hade jag ej varit så beslutsam och skrifvit om min ankomst? Nej — jag föraktade det der fruntimmersaktiga pysslandet med obetydligheter: jag var den ögonblickliga ingifvelsens man, initiativets man; med utförandet fick det sedan gå, hur det kunde; så mycket bättre, om äfventyr komme att hagla öfver mig. Jag ämnade just samla stoff till några resebeskrifningar och kanske äfven några karaktärsteckningar. Men hällregn — nej fy! Det var utom mitt program.

Just som jag stod tvekande vid min koffert och ömsom såg ned på denne, ömsom upp på det dystra, askgråa, enfärgade himlahvalfvet, gick en äldre man genom väntsalen. Han betraktade mig ett ögonblick, gjorde ett hvarf i rummet och stannade nu midt framför mig.

"Kan jag ge någon upplysning?" sporde han mildt. Jag tog ovilkorligen af mig hatten.

"Jag har kommit med tåget," sade jag, "och är mycket ledsen att icke finna någon droska — jag skulle till Rosentorp, en hel fjerdingsväg härifrån."

"Om en tarflig enbetsvagn kunde gå an," sade mannen, så fins här en sådan, — "kusken känner vägen till Rosentorp."

"Gå an?" svarade jag ifrigt, "det är ju alldeles förtjusande — jag tackar så mycket! Och hvad är priset?"

"Ingenting alls — vagnen skall i alla fall gå ditåt."

Jag tackade ännu en gång och var snart instufvad i vagnen bredvid kusken; min koffert stod der bak.

Jag kastade ännu en blick på den vänlige mannen: han bar en tarflig grå rock, en gammal ful hatt och glasögon; ur hans mörka ögon lyste intelligens och en ovanlig välvilja — hvad kunde han vara för en herre?

Det regnade så förfärligt, att jag icke ansåg mig kunna öppna munnen till ett enda ord till kusken.

Då vi åkt en bit, såg jag en figur komma från en genväg ner på landsvägen. Han hade rockkragen uppdragen öfver öronen, och från hans paraply forsade vattnet åt alla håll. Jag tyckte mig igenkänna mannen, som gifvit mig åkdonet. Nu åkte vi om honom. Ja, det var han. Han skulle således samma väg.

"Hvem är den der herrn?" frågade jag ifrigt kusken, grep tag i tömmarne och höll in hästen.

"Känner inte herrn igen skinnjörn?" blef svaret.

"Hur kan jag, som är från Stockholm, känna era ingeniörer? Men säg mig, är det här hans skjuts? Skulle han den här vägen? Går han för min skull?"

"Ja, det gör han," sade drängen lugnt.

Jag häpnade. Visst var jag på den tiden en ganska egoistisk ung man, det kunde min mor och mina systrar hafva vittnat om; men att en äldre man i detta oväder skulle gå för min skull, det fann jag dock icke riktigt lämpligt.

"Håll," skrek jag!

Nu kom vandraren i fatt oss. Jag sprang af. Han låtsade ej se det. Han skyndade förbi.

"Herr ingeniör!" skrek jag, "för allt i verlden! Ni går ju för min skull! Åk med! Jag sitter på kofferten — utmärkt!" —

"Jag är genast hemma nu," sade han mycket generad och rodnade svagt, "sitt upp för all del, ni blir ju alldeles våt!" Och så gick han vidare.

Jag såg, att han var obeveklig, och med något underligt i bröstet, något som värmde mig midt under blåsten och regnet, intog jag åter min plats. Hvem var han? En sådan besynnerlig menniska! Detta hade jag icke gjort för min bäste vän, och denne man hade ju aldrig sett mig. Hur visste han, att jag icke var en resande bof? Kunde väl mitt utseende vara på något vis imposant?

"Hvar bor din herre?" frågade jag kusken.

"På Poppelsta, ett stycke bortom Rosentorp."

"Hvad säger du — bortom! Och hvad slags ingeniör är han?"

"Han är liksom *prestafver* för fabriken i stan, disponent di kallar."

"Och hvad heter han?"

"Skinnjör kallas han, och så heter han Berglin."

"Hur skall jag kunna betala honom för den här skjutsen," sade jag högt, fast egentligen till mig sjelf.

"Det ska herrn inte tänka på, det vill han inte. Han brukar hjelpa dom, som behöfva't, så att det här är inte första gången. En gång fick jag skjutsa en herre, som sa', att han var svensk nybyggare i Amerika, och skinnjörn var så god mot honom och lånade honom pengar och hjelpte honom med kläder, och på sjelfva julafton tog han honom i sitt hus och gaf honom sina nya skjortor, som han fick till julklapp af sin fru. Men så, när allt kom omkring, så var det en bedragare, och han reste sin väg med skuld till många i stan och hade narrat till sig en stor summa af skinnjörn — så att man kan aldrig veta, hvad folk man skjutsar."

Nu måste jag le åt denna naiva komplimang. Emellertid glömde jag snart hela händelsen. Andra saker upptogo mina tankar. Den unga, rika arftagerskan, som vistades hos min kusin och som varit den starkaste magneten att draga mig så långt från hufvudstaden, denna unga, ljuslockiga dam i ljusblått och i hvit halmhatt, fylde snart hela min hog, och ingeniörens namn föll ur mitt minne. Vi svärmade till lands och sjös, vi ungdomar, en hel skara, och tycktes hafva afsvurit att tillbringa våra dagar i dessa mot oväder uppförda skjul, som kallas menniskoboningar.

Ett okärt afbrott i detta idylliska lif inträffade snart, i det hela familjen blef bjuden till den lilla heta, qvalmiga staden Z. på middag till borgmästaren.

Sjelf kom han emot oss i tamburen, vår ärade värd, med styfva löskragar, gammalmodig broderad sammetsväst, och — kopparröd näsa.

Jag presenterades för kyrkoherden, en god, skägglös man, som var afsvuren fiende till krutet, darwinismen och vensterpolitiken; för gymnastiklläraren, löjtnant Flyckt, som hviskande för mig utgöt sin suckan öfver att nödgas lefva i en så tarflig stad som Z. och citerade de verser, han i sin ungdom diktat till Apollo; samt för några andra goda borgare, som hvarken suckade eller citerade. — Jag kände mig så fin, så genomförnäm i detta sällskap, så modern, så öfverlägsen. Jag satt just midt i soffan och anställde några betraktelser öfver dessa goda småstadsboars kläder och snitten på dessa, då jag i en vrå fick se en figur, som jag tyckte mig känna igen. Det var ingeniör -- ja hvad hette han nu igen? — ingeniör Berglin. Jag rodnade, sprang upp, lät presentera mig och räckte honom handen.

"Herr ingeniör," sade jag, "jag har mycket att tacka er för."

"Visst inte — nå hvad tycks om staden och orten?"

Jag måste ju nödvändigt besvara den frågan; han ville tydligen ej höra på mina tacksägelser.

Nu inträdde en ny, reslig gäst: allas ögon riktades mot dörren.

"Mr Willcoaxen," presenterade vår värd. Jag mönstrade den nykomne: de långa, rödgula polisongerna hängde nästan ända ned till armhålan och de gråa kläderna smögo sig så tätt intill kroppen, som om de hade varit våta. Det var således en veritabel engelsman. I ett ögonblick var det alldeles förbi med min elegans: jag hade fått min öfverman.

Mr Willcoaxen kunde ej ett ord svenska, och nu föll det på min lott att vara tolk. Som jag endast rest på kontinenten, var jag föga hemma i engelskan; det syntes också på engelsmannens grimaser, att jag rådbråkade hans kära modersmål, oaktadt han bemödade sig att ej låta mig märka det. Jag och damerna voro de enda, som utmärkte oss i engelsk konversation, naturligtvis var det också ingen mer i detta sällskap, som kunde ett enda ord engelska.

Min nye vän, mr Willcoaxen, bjöd mig på sexa på stadens hotell till följande afton, och jag kunde naturligtvis ej neka. Jag for tidigt hemifrån, ty jag tänkte före resan besöka min s. k. morbror, bankdirektörn, som var gift med en min moster. Han var en munter kurre, som jag så väl mindes från min barndom, och jag gladde mig redan på förhand att snart få höra hans klingande skratt.

Men då jag nu stod utanför hans fönster, hörde jag der inne ifrån djupa suckar, som nästan liknade stönande.

"Hvad är det nu? Håller morbror på att dö?" tänkte jag och stod lyssnande utanför den öppna dörren till hans rum. Han låg på sin soffa med ryggen åt mig och pratade oredigt för sig sjelf:

"Fästning, sju barn — fästning — hustru och sju barn."

Jag började ana något — smög mig till den motsatta dörren, knackade på denna och steg in i min mosters rum. Hon låg på en soffa, men spratt upp, då jag kom, och föll mig om halsen. Hon grät och snyftade konvulsiviskt och talade häftigt

och osammanhängande. Efter många trösteord och många böner å min sida, att hon måtte anförtro sig åt mig, sade hon mig slutligen, att hennes man "lånat" ur bankens kassa och var på en balans af många tusen kronor. Om några dagar skulle revision ske. Han grubblade nu på att angifva sig sjelf och inom kort skulle han sitta på fästning, och hon stå öfvergifven med sina 7 barn, af hvilka det äldsta blott var 11 år gammalt, och det yngsta låg i vaggan.

Här blefvo vi afbrutna af ett par små, söta flickor på tre och fyra år, som muntert hoppade in. Den yngsta klättrade upp i mitt knä, den äldsta smekte och kysste sin mor och bad henne icke vara ledsen. Hon reste sig upp, sköt in barnen i barnkammaren och fortsatte samtalet.

"Min mans enda och sista hopp är den gode ingeniör Berglin här i staden. Han har nu skrifvit till honom och framstält sin förtviflade stälning och bedt honom försträcka sig penningar. Om han ej förbarmar sig, så äro vi alla tio inom kort tid tiggare och måste gå för hvars mans dörr."

Med sorg i hjertat tänkte jag på min oförmåga att hjelpa, — på mina skulder och mina dåliga inkomster. Icke heller ansåg jag det finnas en skymt af hopp, att ingeniören skulle ur egen kassa skänka bort en så stor summa — morbror kunde naturligtvis aldrig betala det — och med tunga, tunga steg begaf jag mig till engelsmannens sexa.

Mr Willcoaxen berättade, att han nu sett staden med dess omgifningar och studerat fabriken, som funnit stor nåd för hans ögon: "alldeles efter engelskt mönster," sade han, "alldeles!" Och inge-

niörn hade varit hans ciceron och talat engelska med honom hela dagen "quite as a native", påstod han. Han hade upptäckt, att Berglin varit i London, Petersburg, Paris och många andra europeiska städer och att han var "quite a gentleman". Berglin! Som i går hos borgmästaren varit så stum som en fisk och som af mig, språktalaren, blifvit räknad till den okunniga hopen! Jag blygdes nu för andra gången inför denne underlige man.

Åter glömde jag honom för några dagar, ty snart skulle min rika arftagerska resa, och jag hade beslutat fria sista dagen hon var qvar. Min läsare: jag fick en korg — och hon for, åtföljd af inga välsignelser från min sida.

Min olycklige morbrors bild dök åter upp i min själ. Jag lånade en häst och galopperade in till staden.

Jag kom till det hvita huset och knackade tvekande på köksdörren. Den flög genast upp, och ett mustigt stekos kom mig till mötes. I det samma bar en sockerbagarpojke in ett storartadt sockertempel i köket. På vedlåren stodo ett par tjog vinbuteljer uppradade.

"Min fru," sade jag till stadens kokerska, som röd och svettig gestikulerade med en stor träslef: "är här kalas i dag — och af hvilken anledning?"

"Det är kalas för bankrevisorerna," svarade hon.

I det samma kom min moster ut: hon riktigt flög i mina armar.

"Hur är det?" hviskade jag.

"Bra, bra! Kom in!"

Jag följde med in i det lilla kabinettet: solen sken, fönsterna stodo öppna, och rosor och löfkojor doftade. En tvåårig gosse med röda kinder och hvit klädning sof på soffan, med en röd ros i handen och ett lyckligt leende på läpparne. Det var en vacker tafla, detta lilla blåa kabinett.

Snabbt som mitt öga lopp genom den öppna filen af högtidsstädade rum, upprullade sig en annan tafla för mina tankar: hela detta trefliga hem sköfladt, hustrun vansinnig, mannen på straffarbete, de små i tiggarkläder.

"Har det lyckats, kära moster, har Berglin...?" sporde jag med darrande röst.

"Ja, ja," hviskade hon under glädjetårar, "ja han har räddat oss från — — från så mycket."

"Denne man måste jag se," sade jag till mig sjelf, svängde mig i sadeln och galopperade af till Poppelsta.

Jag bad att få träffa ingeniören. En beskedlig jungfru öppnade för mig utan anmälan, och jag inträdde i hans arbetsrum som en tjuf om natten. Jag fann den stilla mannen sittande framför — ett fat fullt med blod; en trasig pojke stod vid hans sida.

Vid min åsyn sprang han upp, och en röd sky jagade öfver hans panna. Han öppnade hastigt dörren till ett litet förmak och bad mig stiga in. Jag såg genom den öppna dörren, huru han fullbordade förbandet på den skadade fabriksgossen och tryckte en sedel i hans friska hand.

Nu kom han in till mig och välkomnade mig hjertligt och enkelt. Jag infördes i familjen, en glad, älskvärd familj, der jag tillbragte en af de trefligaste aftnar, min sommar haft att bjuda mig på och skildes från den gode ingeniören med något, som mycket liknade stolthet öfver att han var min vän eller åtminstone ej motsatsen.

Tio år härefter var jag på en kollation i en större stad, ej många mil från det lilla obetydliga Z. Af någon anledning föll samtalet på Berglin.

"Hur går det för ingeniören nu för tiden?" frågade jag.

"Dåligt, ganska dåligt," svarade min granne. "Men det kunde man då ha förutsagt."

"Hur så?" sporde jag åter.

"Åh, det fins vissa mindre välkända personer, på hvilka han slösat bort tusental; en hel hop stackare har han hjelpt — än med ett, än med ett annat, och det, fast han visste, att de aldrig skulle betala. Så t. ex. den här bankdirektörn i Z. som nu lefver flott och gör sig goda dagar — det påstås verkligen, att han på honom offrat alla sina besparingar."

"Ja," sade en annan, "den stackars Berglin har i alla dar varit en fasligt enfaldig karl. Derför har han det också nu så innerligt knaggligt, ehuru han haft en så vinstgifvande affär om händer."

"Hur kan man vara så dum?" sporde en tredje.

"Jag ber om förlåtelse, mina herrar," sade jag, och jag kände, huru jag härvid blef alldeles

mörkröd i ansigtet, "men det fins verkligen en vishet, som inte sätter sig sjelf i främsta rummet, och en menniskokärlek, som icke söker någon lön. Detta är beundransvärdt, det är förädlande att erfara, och jag anhåller, att ingen säger ett enda ord mot den noble ingeniören."

Det blef en lång, djup tystnad.

Luften i rummet tryckte mig, de närvarandes ansigten sågo ovänliga ut — jag reste mig och gick ut på trappan.

I dörren hörde jag en dämpad röst säga: "Det var fasligt hvad assessorn deklamerar! Han är bestämdt en af dem, som stå i skuld till Berglin."

Ja, han hade rätt, jag står verkligen i skuld till den mannen.

Framgångens barn.

Det var i Stockholm en vintermorgon på 1860-talet. Snön föll i täta flockar, och den tungt lastade omnibusen, som den tiden gick mellan Slussen och Adolf Fredriks plan, arbetade sig långsamt fram mellan åkardroskor, rustvagnar och bryggarkärror på Drottninggatan. På den ena trottoiren trippade en liten fröken, omkring 8 år gammal, med benen instuckna i damasker och de små söta händerna i en hvit svandunsmuff. Henne följde en uppvaktande jungfru. Se så — nu veko de af uppåt en gränd. Der larfvade redan förut en liten sjuårig pojke med stora ullvantar, och snart såg man flere små, som alla stultade åt samma håll: småbarnsskolan. De helsade hvarandra med jubelrop och sprungo tvärt öfver gatan för att språka om den första snön — det var ju nästan den *allra* första i några minne — och berätta om alla roliga saker, de skulle göra med den: gubbar, fästningar, lyktor — om de bara finge.

Der kom en ung vacker mor med sin lilla Sophie vid handen. Nu mötte de en bekant.

"Åh, god dag, snälla Maria," säger den bekanta, "går du sjelf till skolan med lilla Sophie?"

"Ja, hvad gör man inte för de kära barnens framgång," sade den rosenkindade Maria med ett ljust leende, "hon är min enda tanke. Jag följer henne hvar morgon."

"Framgång — hm -- ja visst —" sade vännen, som hade sig nogsamt bekant, att lilla Sophie var en vådligt bortskämd unge — "men akta dig för att skämma bort henne, Maria!" Och så gick hon.

"Skämma bort henne!" tänkte Maria. "De der *kalla* qvinnorna kan jag ej förstå. Liksom om någon enda varelse kunde bli bortskämd af *kärlek!*"

Och under tiden sutto alla de andra mammorna och papporna till den lilla flocken, som nu var på väg till skolan, der hemma vid sitt arbete eller sitt morgonkaffe, och alla, eller åtminstone alla, som för ögonblicket tänkte på sina små, alla önskade de dem framgång — framgång. Och inte var det så underligt, kan man tycka.

Klockan är 11, och det är frukostlof i skolan. Lilla Ellen Seedelstjerna, hon med hvita svandunsmuffen, sitter uppkrupen på en bänk bredvid en ljushårig pojke, pastorns Ossian. De båda barnen hafva slagit armarne om hvarandras hals, och Ossian håller hufvudet bakåtlutadt och blundar och gapar, under det Ellen med sin lilla lediga hand släpper små sockerpullor ned i hans svalg. Hon håller det lilla lockiga hufvudet litet på sned och ser mycket näpen ut.

Några pojkar krypa på fyra fötter längs rummets långbänkar och föreställa oxar, under det de härma oxdrängarnes hojtande, som de hört på landet

i somras. Uppkrupen på en pulpet sitter en liten tjock pojke med trygg uppsyn och dinglande ben. Han äter knäck och slickar sig emellanåt om fingrarne. Det är Kalle Pettersson, hvars far är en rik bonde i Södertörn. Nog vill gamle Pettersson gifva sitt enda barn uppfostran alltid, och derför har han inackorderat Kalle hos sin gifta syster i Stockholm och låtit honom gå i en fashionabel småskola. — Pelle, den fattige skomakarens son, som är med i denna societet på grund af andras barmhertighet och sitt eget lofvande hufvud, står nedanför pulpeten och ser upp till Kalle med hungriga, petitionerande blickar. Kalle kastar en bit knäck då och då, och den uppfångas i flygten af Pelle, som begärligt sticker den i sin mun.

"Du är bra hygglig, Kalle," säger skomakarens son, "du är den snällaste af alla pojkarne i skolan. —"

På denna eloge gifver Kalle intet svar.

"Din pappa är väl mycket rik?" fortsätter Pelle.

"Jo, det ska du tro, det: ingen i hela socken är som pappa; och vi ha hundratvå kor och tvåhundratrettio får och tjugo par oxar och elfva hästar och —

"*Elfva hästar!*" upprepade lille Pelle, alldeles betagen och häpen. Han, som har en sådan passion för hästar, att han brukar spänna sin mammas gamla trasiga känger för den enda vagn han har — eldgaffeln.

Lilla Sophie sitter på katedergolfvet med fötterna omsorgsfullt uppdragna. Hon föreställer sig, att hon är ensam på en obebodd ö. Golfvet är hafvet — derför vill hon ej sticka sin lilla lacke-

rade känga dit — alla pulpeterna äro öar och klippor. Somliga äro befolkade med menniskoätare: Kalle är en stor menniskoätare, som äter brunt folk (knäcken) och har en hvit slaf — (Pelle). Men Sophie har sina fantasier för sig och är alldeles tyst, der hon sitter och äter på sin smörgås — brödfrukt i hennes tanke.

En mycket söt liten pilt, med finmejslade drag och svarta sammetskläder, sitter der borta vid sin pulpet och rifver sönder en af sina nya skrifböcker för att göra "dragspel" af. Det tycks vara den naturligaste sak i verlden för honom. Han behöfver dragspel att leka med och då gör han ett af första, bästa bok.

Några små flickor sitta med sina hufvud tillsammans och se i en vacker taflebok. Ett par andra leka med dockor i en vrå. En lång pojke ritar gubbar på svarta taflan.

Åren hafva rullat framåt, och de små barnen äro stora, gamla menniskor. En och annan sofver dock sedan barndomen i en liten svart kista under kyrkomull. En och annan har med skickliga, verksamma händer gripit in i arbetet för slägtets utveckling. Några hafva blifvit drönare i samhället. Några hafva lidit skeppsbrott och drifva omkring som vrak på lifvets väg — ehuru ännu unga.

Några hafva haft framgången till uppfostrarinna, denna guldlockiga guddom, som hvarje mor med så heta suckar kallar till barnets vagga. Hän-

delsevis har jag fått en inblick i några af de sistnämdes lefnadsöden.

Ellen Seedelstjerna växte upp till en firad skönhet och koketterade på balerna i fem år, innan hon kunde förmå sig att knyta hymens band. Det fins berättelser om henne från den tiden: huru hon en gång råkade tappa sin lilla hvita sidensko, och huru då ett halft dussin herrar sprungo omkull hvarandra för att få fatt i den och få äran öfverlemna den åt egarinnan, och huru sedan dess Ellens blommor, solfjädrar m. m. hade en förvånande tendens att falla af och slungas ut i balsalen som andra Erisäpplen. Det fins historier om hennes onådighet mot andra damer, hvilka också i sin ordning med oförsonlig bitterhet hatade och afundades henne; ja, sqvallret påstod, att hennes egen syster stälde sig på det fiendtliga partiets sida, och att deras sjukliga mor, som var enka, formligen grälades ihjel af de båda systrarna. Ellen fälde ej en verklig tår vid moderns graf. Den svarta sorgdrägten, som hon nu bar för första gången i sitt lif, klädde henne mera än allt annat, och den tog alla hennes tankar i anspråk. Hon kunde stå timtal framför spegeln och studera in en min, som vore i stil med den. Det lyckades öfver all förväntan, ty första aftonen hon var i sällskap efter moderns död, blef en framstående, allvarlig man kär i den unga, sorgklädda skönheten — och om ett halft år var hon hans maka.

En förmiddag tio år härefter finna vi Ellen sängliggande. Hon är ej det minsta sjuk, men hon är ond, hon är förtviflad — och derför ligger hon. Hon *vill* ligga hela dagen och — hon ligger.

Hennes syster Karin kommer på visit. Efter den första helsningen bryter Ellen ut i beklaganden:

"Känner du någon olyckligare qvinna än jag? Hvarför kunde du inte afråda mig att ta en simpel tyrann? Började han inte genast vara despot? Lät han mig någonsin få min vilja fram? Köpte han mig något enda smycke? Gjorde han lifvet trefligt för mig?"

"Men, kära Ellen, — var det inte också ditt fel?" vågade Karin fråga.

Eller rodnade af harm.

"Ja, det tror jag nog, att *du* skall hålla med honom, du som aldrig har gjort annat än satt dig emot mig. Sedan den rara, älskade mamma gick bort, är det ingen, som bryr sig om mig, ingen! Jag kan gerna kasta mig i strömmen eller göra af mig hvar som helst — ingen frågar efter det. Och jag *skall* göra något förskräckligt, ja, det skall jag!" tillade den ljufva qvinnan med sammanbitna tänder och gråten i halsen.

"Men hvarför ligger du i dag, då det skall bli auktion?" frågade Karin.

"Dumma gås, begriper du inte, att det är just derför jag ligger? Tror du, att jag vill se, hur våra fina saker gå under klubban? O, det är grymt af Herman att göra cession! Nog kunde han ha lånat sig fram och hållit det uppe till min död. Den blir nog snart — jag är en så bräcklig blomma — men han *vill* förödmjuka mig, han *vill*, att folk skola peka fingret åt mig på gatan. O — jag kan bli vansinnig — jag blir det! — Karin tag hit kloralflaskan; jag vill ta mig en klunk och sofva — sofva!"

"Nej, det gör jag inte, du får inte förderfva din helsa — du bör — —"

"Tig!" ropade Ellen i vredesmod, störtade upp ur sängen, grep kloralflaskan och tog sig en klunk. "Jag *vill* sofva ett helt år, och jag sofver" — tillade hon och vände sig åt väggen.

Karin gick, och då hon återkom om ett par dagar, var det likadant. Huset var upp- och nedvändt, tjenarne murrade och ville gå sin väg, frun sof eller låtsade sofva, och herrn var borta. Karin började nu ställa litet till rätta i huset, satte upp nya, snygga gardiner, som hon köpte för sina egna pengar, satte tjenarne i gång att arbeta, samt lagade i ordning en liten läcker middag till dess svågern kom hem — allt af det renaste medlidande. Så gick det några dagar. Herman var utledsen och hade hufvudet fullt af aftärer, och Karin bemödade sig derför att få honom att skratta, hvilket slutligen lyckades.

Då det muntra skrattet trängde till den sofvande lejoninnans öron der inne i sängkammaren, sprang hon retad upp, klädde på sig helt vårdslöst och stod om några sekunder blek och hålögd med stripigt hår på tröskeln till matsalen.

"Bort — bort ur mitt hus, orm," röt hon åt systern: "leda slinka, vill du dåra min egen man!"

Karin rusade upp från bordet. Herman satt lugn och såg på sin fru med förebrående blickar.

Ellen sprang in i sängkammaren, satte upp håret, klädde sig i hatt och kappa och stod åter fruktansvärd framför Karin, som helt försagd tit-

tade ut genom fönstret med tårarne hängande i de långa gråa ögonhåren.

"Hon eller jag!" sade Ellen vildt och pekade på tamburdörren — "men kom ihog, att om *jag* går, så kommer jag *aldrig, aldrig* igen!"

Karin sprang förskräckt sin kos och syntes aldrig mer i huset. Hon reste kort derefter med en väninna till Paris och bosatte sig der.

Ellen och hennes man framsläpade ett olyckligt lif, som för henne icke hade någon enda ljusstråle och för honom endast en: den inre tillfredsställelsen af att samvetsgrant göra sin pligt på den post han beklädde.

Denna historia berättades en gång i ett litet aftonsällskap vid Götgatan. Det var ett litet muntert kotteri för öfrigt: man läste högt, man diskuterade, man musicerade.

Sällskapets värdinna var fröken Sophie Zibet, den glada författarinnan, som så gerna såg sina vänner omkring sig och som vurmade för den romantiska genren inom vitterheten. Hon hade ju gått i samma småbarnsskola som Ellen Seedelstjerna; det var ju Sophie, som satt på katedergolfvet och lekte obebodd ö — men sedan den tiden hade hon ingenting hört om sin skolkamrat och var nu derför grymt intresserad af berättelsen, som blifvit framstäld af två eller tre personer i sällskapet, vexelvis.

"Men, snälla herr Lejonman," sade hon till den siste talaren, en vacker ung man med ett blaseradt yttre, "detta vore ju alldeles förträffligt att göra en novell af."

"Ja, min nådiga fröken," sade Lejonman med en bugning, som verkligen var både elegant och intagande, "om en skicklig penna behandlade den, så kunde deraf blifva något ypperligt — om ni sjelf..."

"Ja, ja," ropade alla i korus, och sedan urskilde man uppmaningen från tre eller fyra håll: Skrif en liten novell om Ellen!

"Ja," sade Sophie med en öfverlägsen säkerhet, "om det bara inte vore indiskret att så der demaskera en af sina skolkamrater så..."

"För ingen del," inföll Lejonman. "Jag var ju ock en af edra kamrater i småskolan, min nådiga, ni mins ju lille Alf..."

"Som alltid gjorde dragspel af sina skrifböcker," inföll Sophie.

"Ah — jaså — ja, det är möjligt. Men det var *det* jag tänkte säga: jag skulle alls icke bli stött, om fröken behagade föreviga mig i sina verk!"

"En sådan liten skrymtare!" sade en tjock fru, som satt och gjorde "frivoliteter", "en sådan liten skrymtare," sade hon helt sockersött och snörpte behagsjukt på munnen — "han vet nog, att han skulle bli en präktig romanhjelte."

Några unga flickor, som voro närvarande, rodnade djupt och sänkte pannorna på en gång ned mot sina broderier, lika som under stum tillbedjan af sanningen i den tjocka fruns ord. De visste ingenting skönare, ingenting mera fulländadt fint och stilfullt än herr Alf Lejonman med sina kolsvarta, spetsiga mustascher, sina smäktande ögon, sin sympatetiska, djupa stämma, alla sällskapers

sjelfskrifne kung, alla balers stjerna, alla qvartetters eftersökte förste bas, födelsedagsrimmens förfarne fabrikant, middagstalaren, flanören, kurtisören.

Herr Lejonman skrattade vårdslöst och tackade den tjocka frun i ett hyperpatetiskt föredrag, som var ämnadt att kallas qvickt och anspråkslöst på samma gång.

En tid härefter var den lilla novellen ute. Den omnämndes rätt välvilligt i tidningarna; den höjdes till skyarne af Sophies slägtingar och vänner. Författarinnans hjerta slog af stolthet. "Nu vill jag skrifva en stor roman," tänkte hon, "jag vill göra mig odödlig i 3 band."

Och hon försakade dagens nöjen och nattens sömn och skref och skref. Hon hade tagit hem en hel bal papper och hon såg på den med aningsfulla och ömma blickar, som hade den varit sitsdynan i den segerchar, som skulle föra henne till odödligheten. Bok efter bok halkade fullskrifven ned i hennes djupaste skrifbordslåda. Det gick icke på ett år, ej heller på två, att få romanen skrifven och tryckt, men det gick dock till slutet.

Men så kom kritiken.

Kritik, du de unga snilleknopparnes frostnatt, kritik, du blodförgiftande dödsämne för svaga hjernor! Du kan räkna dina offer i tusental, der du lugn sitter på din thron, som snart sagdt är lika gammal som trycksvärtan sjelf, och ser ditt välde växa med dina resurser för hvarje år. De små skyldrande svarta leden af nya ord tar du i din sold, och ofta vinner ett enda skarpt hufvud bland dina nyaste gardister, ett så kalladt *slagord*, hvad ej en gammal veteran kunnat vinna.

Mot den arma Sophie stälde sig nu täta led af både veteraner och nysoldade ord, små svarta soldater med frisk klang i de korta svärden, och hon blef nedsablad, och hennes odödlighet i tre band var snart "en villa blott". Alla osmakliga epitet, såsom "theblaskromaner", "fruntimmersfilosofi", "blåstrumpekatarr" m. m. stodo der riktigt på sin post och skyldrade i alla tidningar.

Sophie, "snillet", "poesiens gudom" i den lilla trånga krets, der hon hittills rört sig, hon som en gång af sin far fått en dukat för ett poem och som skrifvit till drottningens ära med beröm, Sophie — säga vi — dukade under för detta hårda slag.

Det var en morgon i Maj. Vårens ande lifvade stad och land. Ja, han lifvade till och med några madamer, som stodo vid sina baljor i tvättstugan till den gård, der Sophie bodde. Ett equipage höll just nu utanför porten.

Plötsligen hörde madamerna skrik och rop från förstugan. Alla fyra sköljde af sig såplöddern och rusade ut på gården.

"Der ä ho, der är ho," hviskade de och knuffade hvarandra i sidan.

Ett blekt fruntimmer leddes öfver gården af två ståtliga herrar.

"Ja res, res — ända till Sydpolen!" skrek den sjuka qvinnan.

"Hör du," hviskade madam Broqvist till madam Lundström, "det ä som ja sae — ho ä galen, spritt galen."

"Adjö med er allihop, censurens slagtoffer!" skrek Sophie och kastade en slängkyss åt madamerna.

"Hörs i all min da!" sade madam Svensson, "ho tror di ska göra å me oss!"

"Hvart ska ho ta vägen," sade madam Enberg och sprang ända ut i porten för att se, när vagnen rullade bort.

"Di ska föra henne till de der Marieberg, di kallar," sade madam Broqvist, utan den minsta aning om den skymf, hon med denna missägning tillfogade så många små söta löjtnanter.

Ja, madam Broqvist hade rätt: den stackars Sophie hamnade på Konradsberg.

Samma dag utmålades Sophies olycka i ett aftonsällskap.

"Orsaken till hennes olycka," hviskade en ung sekter till en gammal fru, "lärer vara den, att hon var alldeles pin kär i Ossian Löfve, han som har den här omtyckta skolan och blir rik karl på det, som man påstår. Men nu har han för kort tid sedan gift sig med en annan, och då brast den stackars frökens hjerta."

Detta hörde Lejonman, som satt bredvid sektern. "Tillåt mig betvifla den der uppgiften, bäste kunglig sektern," sade han med en artig bugning och med en mystisk min, som ville han säga: jag vet nog, hvem hon var kär i — det var blott i mig.

"För öfrigt," tillade han högt, "huru kan någon bli kär i Ossian Löfve, ett så —" ohyfsadt menniskoexemplar tänkte han säga, men tvärtystnade, då

han såg två eller tre damer rycka till och bli röda eller hvita af harm.

"Ah," sade en mamma till två pojkar, "han är den sötaste, älskvärdaste karl, någon kan tänka sig!"

"Ack ja, och hvilken lärare!" sade en annan.

"Ja, han är en stor pedagog," upplyste en tredje.

"Och hur sann, hur rättfram!" sade en ung fru!

"Jag vet en, som är kär i honom utom hans fru," berättade en femte.

"Och jag vet en hel mängd mammor, som äro kära i honom," påstod en sjette.

"Det var en afundsvärd man!" sade Lejonman mycket föraktligt, och hans mungipor krökte sig nedåt.

Bland gästerna i sällskapet var en äldre fru, tillhörande Ossians fattiga slägtingar. Hon sade icke ett ord, men hon *visste*, att huru stort anseende Ossian än åtnjöt bland fruarna, så var det ett intet mot det värde, han satte på sig sjelf. Huru vida han var så utmärkt, var en annan sak. "Ingen är stor inför sin kammartjenare", säger ett gammalt ordspråk. Och huru många af dem, som kommit upp sig i verlden, äro stora inför sina fattiga slägtingar? — På förmiddagen samma dag hade detta fruntimmers fattiga brorsdotter varit hos henne och med en ström af tårar berättat, att hon mist sin plats i Ossians skola — det enda som hon och hennes arma mor hade att lefva af. Hon visste orsaken, den gamla frun, Ossian hade gjort det för att i flickans ställe antaga en ung, elegant dam, som hade en förespråkare i den baron, hvilken

lånat Ossian och hans kompanjon, f. d. skomakarens Pelle — penningar att sätta skolan i gång med.

Ossians fattiga slägting kunde ej finna, der hon satt i sin vrå och stickade på sin bruna ullstrumpa, att den ädle mannen var så beundransvärd.

Denne gick under tiden och promenerade i Kungsträdgården, rökande en cigarr och svängande sin promenadkäpp.

Plötsligt får han se grefvinnan X. komma seglande. Ossian hade nyss hört på sqvallervägar, att hon tänkte sätta två af sina gossar i skola hos en hans medtäflare. — Han genskjuter grefvinnan X., han tackar henne för sist, han följer henne, ty "de ha samma väg", säger han; han för samtalet på sin medtäflare och säger med en medlidsam axelryckning:

"Han är en mycket hederlig och beskedlig karl, men pedagog! — nej pedagog — min nådigaste grefvinna, är han ej mer än den här min svarta hatt!"

Han var således anspråkslös, den store pedagogen: han antog icke, att hans hjerna var så inpregnerad med en pedagogs egenskaper, att den kunnat smitta hans hatt.

Ännu några smickrande ord till grefvinnan på ett frankt sätt — och de skildes.

Nästa termin hade Ossian den tillfredsställelsen att se de unga grefvarne X. tillhöra sin hjord. Pelle tog på sin del att emellanåt öfvertyga deras nådiga fru mor om de dumma pojkarnes framstående egenskaper och märkliga snillegåfvor.

En dag kom Pelle litet andtruten in i skolans tambur, der Ossian stod framför kakelugnen och

multiplicerade gossarnes antal med 75 för att räkna öfver sina inkomster.

"Vet du, den här Lejonman börjar bli fasligt efterhängsen," sade Pelle till Ossian Löfve. "Just nu förföljde han mig hack i häl, och jag måste slingra mig som en orm i gränderna för undgå hans evinnerliga käx om att få låna pengar. 'En tia, bror, en tia!' aldrig låter det annorlunda."

"Men hans far, grosshandlaren, var ju rik?"

"Ja, men sonen har förskingrat alltsammans, och vore det ej för de många supéer och middagar, han är på jemt, så svulte han väl ihjel."

"Ja — jag mins honom ända sen skoltiden: det var en lättsinnig, slösaktig krabat — vacker förstås och rätt begåfvad; men den kolossala framgång, han haft i societetslifvet, har ju rent af förderfvat honom till både kropp och själ. Det kommer an på, huru pass stort karaktären är anlagd från början, om man kan bära framgång eller icke."

Föremålet för denna uppbyggliga reflexion satt emellertid på sitt rum, iklädd en utnött sammetsrock med hål på armbågarne. Han var mycket ledsen, mycket rådvill just nu, ty hans många kreditorer hade slutligen tröttnat och begärt hans försättande i konkurs.

Han skref nu i sin nöd till Kalle, han som åt knäck och föreställde menniskoätare, men som aldrig rätt trifdes i skolan och som nu var en mycket rik bonde i Södertörn, der han tagit den stora egendomen efter fadern. Alf skref, som sagdt är, till Kalle, till hvilken han alltid stått i det mest vänskapliga förhållande allt sedan barndomen, då

Alf en gång räddat Kalles lif genom att draga upp honom ur en vak på isen. — Han framstälde sin förtviflade affärsställning, glömde ej vaken och bad Kalle om ett stort lån "för att rädda sitt lif och sin ära", såsom han uttryckte sig. Kalle svarade:

"Min käre Alf!

Galna hundar få rifvet skinn. Nog kan jag betala dina skulder, om jag har lust, men *låna* dig pengar kan jag icke, ty jag vet, att jag aldrig får ett öre igen. Du har en gång räddat mitt lif, derför får jag väl ge ut det der. Men inte gör jag det för inte. Kom ner till min gård och blif informator för mina fem pojkar, så skall jag göra upp affärerna. Hufvudvilkoret är, att du lemnar allt i mina händer.

Din skolkamrat
Kalle Pettersson."

Detta var ett hårdt slag för Alf. Att öfverge alla sina lysande bekanta och sina fina vanor för att resa ut på bondlandet och bli informator åt Kalles pojkar, att äta sill och rotmos och — värst af allt — bli en slaf af den grötmyndige Kalles godtycke! Nej, det var för mycket!

Han försökte hos alla lämpliga af sina gamla och nya bekanta, men det var som förtrolladt: han fick ej låna hvad han behöfde, och så kastade han sig i armarne på Kalles barmhertighet.

"Han skall inte ha räddat sockenkungens lif för intet," sade Kalle för sig sjelf, och så for han upp till Stockholm och betalte Alf Lejonmans skulder på åttatusen med idel nya, ovikta banksedlar,

Men i Storgården satt Alf och pluggade latin med Kalles söner, till dess svetten lackade från hans panna och han önskade sig sjelf i grafvens djup.

Kalle var en stor spjufver och han hade föresatt sig att qväsa Alf, som i hans tycke var "en äcklig sprätt". Derför fick Alf den första veckan endast sill och rotmos och slarfsylta och bataljonssoppa m. m. s. och Kalle presenterade honom endast för afskrapet i församlingen med ett nedlåtande: "min skolkamrat, Alf Lejonman". — Vi öfverdrifva ej särdeles, om vi påstå, att skinnet korrade sig på ryggen på den stackars Alf vid sådana tillfällen.

Alf tänkte som bäst på att rymma till sjös, då det med ens blef bättre: saftiga stekar buros in, socknens *grädda* bjöds på kalas, och Alf infördes i de förnämsta familjerna, der han gjorde stor lycka.

Om ett par år fick han af Kalle en liten treflig gård att arrendera och blef med tiden en hygglig och stadgad man.

Om Kalle vore ju intet annat än godt att säga. Men vi måste tillstå sanningen: han var — äfven han — ett *framgångens barn*. Så fort någon talade om Alf och fröjdade sig åt den lyckliga förändring han undergått, strök Kalle sin dubbelhaka och sade:

"Ja, men hvad tror ni väl det blifvit af den stackaren, om ej *jag* tagit honom under armarne?"

Ålderdomstycke.

Grosshandlaren Guldström var död för 30 år sedan. Hans enka bodde qvar i samma hus på Södermalm i Stockholm, der de tio år bott som gifta. Men nu hade hon inskränkt sig till tre rum: sal, förmak och sängkammare — allt på nedra botten. De andra våningarne samt en vindskupa hyrde hon ut.

Fru Guldström var 60 år, barnlös och ensam, med undantag af gamla Stafva, som tjenat hos henne i 40 år.

Men hon hade dock ännu ett sällskap: en råtthund. Det var ett litet silkeslent, klotrundt djur med långt hår öfver hela kroppen. Om man letade noga, kunde man hitta på ett par kloka svarta ögon bland tofsarne på hans hufvud.

Nu satt frun vid fönstret utåt gården med hunden framför sig på bordet.

"Ser du, Topsy, der går han igen, den stackaren," sade hon och tittade ut på gården.

Topsy skälde och murrade.

"Stackaren" var en ung man om 24 eller 25 år med blekt ansigte och temligen slitna gråa kläder. Det ljusa håret var ovanligt långt och ögonen hade ett frånvarande, drömmande uttryck.

Han gick till den lilla blomsterrabatten midt på gården och bröt en reseda, som han luktade på och satte i sitt knapphål. Sedan stod han länge och betraktade en mörkröd ros.

"Ser du, Topsy, den der vill han visst ha," sade fru Guldström till sin sällskapsdam, "men han törs inte ta den. Ska vi öppna fönstret och lofva..."

Men i det samma gick den unge mannen ut genom porten.

"Ack, min lille hund, hvad skola vi ta oss till med honom, du? Topsy får inte skälla på honom, det är en snäll gosse, en mycket snäll gosse."

Hon satt en stund och funderade.

"Stafva!" ropade hon.

Stafva kom in. Det var en liten krokig gumma med ett skadadt öga och långa, tjocka ögonhår, som sopade kinden, när hon enligt sin vana yexelvis öppnade och slöt ögonen.

"Hör du, Stafva, du — har du varit uppe och städat hos artisten i dag?"

"Nej, frun; han har inte gått ut förr än nu; men jag skall gå nu."

"Är det lika eländigt med hans qvällsmat än? Tror du inte han går ut och äter?"

"Nej, det gör han nog inte: han har skorpor i skåpet, det har jag sett."

"Vet du, hvar han äter middag?"

"Nej, hur skulle jag kunna veta det?"

"Tänk, om han inte får någon middag alls?"

"Ajo. Han fick sälja den ena af de der stora taflorna i fredags, så nog har han nu att äta på en tid igen."

"Vet du, Stafva, vi få lof att med list lura i honom litet mat ibland. Men det är så svårt att göra det så, att man inte sårar honom. Han ser så fin och bildad ut. Ack vet du, han är *så* lik min bror Gottfrid, som dog så ung, att det riktigt rycker till i mig, när jag får se honom. Kan det inte vara möjligt, att Gottfrids själ skulle ha flyttat i herr Palmers kropp — men det der begriper du inte, Stafva."

"Nej, sannerligen, om jag det begriper. Hade inte själarne något bättre ställe att flytta till än i en fattig artists kropp, så förstår jag inte, hvad det skulle tjena till att flytta alls."

"Ånej — det kan du ha rätt i, Stafva. — Har du sett, hur han har det med strumpor och linne?

"Ja, vet frun, det är "missirabelt", isynnerhet med strumporna. Och kan frun tänka, att han sitter och stoppar dem sjelf, för jag kom in en gång, då han höll på."

"Vet du, Stafva, det der är en ovanlig ung man. Man får söka efter hans like i hela Stockholm. — Ack, hvad det är förskräckligt, om han svälter sig! Det är ju ynkligt att se, när man sjelf sitter i öfverflöd."

"Kan inte frun bjuda honom på middag?"

"Nej, inte utan anledning. — Om jag skulle låta honom måla af — måla af — dig, Stafva."

"Måla af mig? Ä frun rent förskräckliger? Hvem skulle få det söta belätet?"

"Det skulle jag ha sjelf, förstår du. Det kan ingen veta, hur länge jag får ha min gamla Stafva."

"Ånej, kära frun, gör mig inte till något spektakel för efterverlden! Frun kan ju låta honom måla af sig sjelf?"

"Och hvem skulle ha det? Det skulle väl efter min död bli till en kär åminnelse för mina älskvärda brorsöner, som redan så innerligt längta efter att få lägga ihop mina ögon och betala sina skulder med mina penningar — de ha väl en 30, 40 tusens skuld hvardera nu. — Nej, kära Stafva, det är ingen, som bryr sig om din gamla fru mer än du. Men att ge dig mitt porträtt, tjenar ingenting till, ty du får nog ha mig sjelf, så länge du lefver."

"Kan han inte måla Topsy?" föreslog Stafva.

"Nej, alla menniskor göra ju narr af gamla fruntimmer med hundar. I småberättelser och komedier och öfverallt förtalas och förlöjligas sådana stackare som jag och min Topsy. Inte kan någon begripa, att man behöfver ett litet sällskap och en liten förströelse och någon att hålla af och skämma bort. — En sådan der tafla blefve dessutom tre gånger så dyr som hela Topsy, och den fattige artisten skulle skratta ut mig; och det vill jag inte, efter han är så lik bror Gottfrid."

Hon såg sig en stund forskande omkring i rummet, och Stafvas ögon följde hennes.

"Nu vet jag" — ropade hon — "han skall få förstora den der lilla pastellmålningen af min älskade gubbe! Ja, Stafva. I qväll eller i morgon bittida, så går du upp till herr Palmers och säger

honom, att jag vill tala med honom i morgon förmiddag klockan 2."

Härpå följde långa ordres angående morgondagens middag.

Nästa förmiddag stod Palmers bugande inför fru Guldström. Han var ännu blekare än vanligt, ty han tänkte, att han skulle blifva kräfd för hyran af vindskupan. Hon skulle rätteligen blifvit erlagd för tre dagar sedan, men han hade inga penningar.

"Jag skulle ...." stammade Palmers, och de hvita kinderna blefvo plötsligt purpurröda.

Fru Guldström afbröt honom med att göra en beställning af en oljefärgstafla: grosshandlaren Guldström i "lebensgrösse". — Hans ansigte ljusnade upp: detta skulle inbringa honom åtminstone 300 kronor. Han blef verkligen så glad. Frun tyckte, att han var riktigt vacker, der han stod med strålande ögon och en svag rodnad på kinderna.

Frun talade nu så vidt och bredt om sin man och om porträttet, att klockan blef 3, innan hon slutat. Hon tittade liksom förvånad på sitt ur och bad den allra höfligaste bön, att han skulle äta middag hos henne, efter hon uppehållit honom så länge och efter maten var färdig. Det var så sällan hon fick sällskap, sade hon, men det kanske var för djerft att begära.

Artisten tackade och stannade, ehuru tvekande och synbart generad.

Middagen var präktig: stark buljong, lax och oxstek samt en pudding till efterrätt — dertill öl och vin.

Frun höll konversationen uppe med lif och lust, och snart hade de båda menniskorna gjort hvar-

andras bekantskap. Hon talade om flydda tiders seder och bruk. Han talade om sitt numera upplösta föräldrahem, om sin mor, som bodde ensam i en småstad, om sina systrar, som voro ute i verlden. Och gumman satt och tänkte på, hvilken ovanligt varmhjertad man detta måste vara, hvad han var märkvärdigt lik den bortgångne brodern och märkvärdigt olik andre unge män.

När han skulle gå, bad hon, att han skulle måla i hennes sal hvarje förmiddag. Att se på var så roligt, sade hon, att hon gerna betalte mera, om hon finge titta litet.

Saken var den, att hon ville gifva honom frukost.

Hvarje dag stod ett frukostbord dukadt, när han kom. Hon sade, att hon nyss ätit, men kanske skulle han ej försmå en liten påtår med henne.

Artisten tyckte, att han aldrig i verlden sett en sådan välmenande gammal gumma. Han kände en riktig lust att skänka henne porträttet. Men hur skulle det då gå med de 300 kronorna och hyran?

Då porträttet var färdigt var hon alldeles förtjust: det var salig Guldström lifslefvande. — Hvad var hon skyldig?

Artisten tvekade. Han tänkte på alla frukostar och all vänlighet.

"250 kronor," sade han.

"Hvad? Förstår ni ej sjelf att värdera ert arbete? Ni begär precis hälften af hvad det är värdt. Det går jag ej in på."

"Men — men — men fru Guldström har varit så vänlig mot mig," sade han. "Jag ville så gerna

slippa att ta betalning, men — men — jag är fattig, fru Guldström, och har endast min tid och mina färger."

"Jag hoppas," sade frun, att ni ej tror mig vara en så gemen menniska, att jag varit vänlig, som ni behagar kalla det, för att slippa betala ert arbete med mer än hälften af hvad det är värdt."

Hon gick efter fem hundrasedlar och lade dem i hans hand.

"Vi bli aldrig mera vänner, om ni ej tar detta, och jag kan aldrig se på gubben min med någon glädje."

Artisten tog sedlarne, tryckte hennes hand under djup tystnad och gick. I förstugan tog han häftigt upp sin näsduk och skaffade bort något varmt och vått ur sina ögonvrår.

Efter den dagen var han ofta bjuden till fru Guldström. Än på middag, ty hon hade "händelsevis" fått tag i något rart, än på qväll, ty "det var så länge sedan de träffades".

Snart hade hon vunnit den unge artistens tacksamma tillgifvenhet, och han kom sjelfmant till gumman och satt och språkade.

Hon såg nog, att han hade luggslitna kläder, men hur skulle hon kunna hjelpa det? Icke kunde hon gifva honom hvarken pengar eller kläder och han hade aldrig bedt henne att få låna ett öre. Deremot hade han skänkt henne en liten tafla: höstlandskap med aftonrodnad.

En afton satt gumman och språkade med sin gosse, som hon kallade honom, vid en kopp the i förmaket.

Då ringde det på tamburdörren. Stafva gick ut och öppnade, och två minuter derefter stod en ståtlig löjtnant i parad framför de båda intet ondt anande vännerna.

"God afton, min nådiga faster," sade löjtnanten och kysste henne på handen, men kysste hufvudsakligen sin egen tumme.

"God afton, Henning! Ovanligt att se dig. Artisten Palmers, löjtnant Rosenlind," presenterade hon.

Löjtnanten ryckte omärkligt på ögonbrynen till helsning och mönstrade artisten från hjessan till fotabjället.

"Jag skulle vilja ha ett samtal med faster, om jag får be," sade han.

Palmers ville gå, men frun vinkade åt honom att bli qvar och gick sjelf med löjtnanten in i sängkammaren.

Löjtnanten ville låna pengar.

"Du känner mina åsigter," sade hans faster. "Inga ficklån, intet trassel: men alltsammans åt dig och Frithiof efter min död."

"Och när blir den?" höll löjtnanten på att fråga. Men han gjorde det ej. Han började i stället bestorma sin faster med böner, han kysste hennes hand, han omfattade hennes knän, men hon var obeveklig.

Förargad gick han.

I köket förhörde han Stafva, hvad Palmers var för en herre, hur ofta han brukade vara der, o. s. v. och Stafva, som var en enfaldig själ, besvarade hans frågor oförbehållsamt.

Ännu värre förargad gick han genom förstugan, och på gården svor han.

Nu på en tid hade fru Guldström haft sömnlösa nätter. Hon hade hört så mycket dåligt om brorsönerna och så mycket godt om den fattige artisten. En gång hade Stafva sett ett rekommenderadt bref från Palmers till hans mor. Och så gick han sjelf i en ytterrock, som kunnat anstå en hamnbuse. Han såg ju nästan sluskig ut. Om hon endast på något sätt kunde skaffa sin förmögenhet i händerna på honom i stället för på brorsönerna, som endast skulle förslösa den på spel, dryckenskap och annat vämjeligt.

Hon funderade och funderade.

Ja, hon ville testamentera hela sin förmögenhet till artisten! Det ville hon, och det skulle hon; hon hade inga bröstarfvingar — ingen kunde hindra henne.

Men — hon kunde lefva i 30 år till. Hennes mor hade varit öfver 90 år, när hon dog. Det var just nu som Palmers behöfde det bäst för att skapa sig ett rykte med. Han behöfde frihet för näringsbekymmer, han behöfde resa utomlands och studera.

Hvad skulle hon göra? Han skulle nog ej ta emot försträckningar.

I mer än en månad funderade hon både natt och dag.

"Om jag skulle gifta mig med honom," tänkte hon en dag, just då hon slutat en roman af George Sand.

Till en början skall jag taga reda på, om han är kär i någon annan; sedan kan jag just undra, om han skulle vilja ta en gammal kärring för trehundratusen. Det skulle nog mången tycka vara en bra affär — men månne *han?* Ja, det förstås, han skulle ej behöfva se mig jemt; jag skulle nog förstå att hålla mig undan. Men det värsta är, om jag lefver i trettio år till; det är då fasligt, hvad gamla kärringar äro seglifvade!"

I bottenvåningen stod ett par månader härefter ett bröllop. Det var ett parti, som satt åtminstone tusen tungor i gång en hel månads tid.

En gammal kärring på 61 år gifte sig med en ung vacker karl på 25!

Gården var alldeles fullpackad med folk, som ville se på "hexan", ehuru frun och Stafva sökt hålla saken så tyst som möjligt och endast bjudit 12 personer till bröllopet. Två hade skickat återbud. Det var löjtnant Rosenblad och hans bror, doktorn.

Nu voro gästerna borta. Bruden satt i sin blommiga, svarta sidenklädning och sin hårklädsel — krona hade hon ej velat bära — helt trött och andfådd i en emma i den oförändrade gamla salongen.

Brudgummen, Herman Palmers, numera icke blek och glåmig utan frisk och välmående, stod bakom emman och stödde sin hand på dess rygg. Ett belåtet leende krusade hans läppar.

"Och nu, min gosse, sade bruden, nu skall jag visa dig något. Jag har en liten öfverraskning i beredskap åt dig."

"En öfverräskning?"

"Ja, Herman." Hon tog ett brinnande ljus och bad honom följa med.

Hon gick upp för trappan, tog en nyckel ur fickan och öppnade tamburdörren till den stora våningen der uppe.

Den var upplyst af otaliga lampor och ljus, försedd med splitter nya möbler och förändrad så, att den skulle passa för en artist. Två stora rum voro utstyrda som atelier: hit stälde fru Palmers först sina steg, och hennes unge man stannade förvånad på tröskeln. Taflor af stora mästare blickade ned på honom från väggarne. Mellan de båda fönstren strålade Raphael Santis bild, omgifven af en stor transparent, och rundt omkring stodo byster, stafflier och halffärdiga taflor.

"Detta är din våning, min gosse," sade fru Palmers, här äro dina arbetsrum, och här innanför din sängkammare. På andra sidan har du ett rökrum och ett par sällskapsrum. — Gumman skall bo der nere; hon är kär i de gamla rummen och i porträttet af hennes Guldström, som förtjenade sitt namn; han var så god som guld. Ser du, den som haft en sådan man, glömmer honom aldrig."

Palmers hade ända hittills varit stum. Men med en häftig rörelse kastade han sig nu om gummans hals, som han brukat göra med sin mor, då han var barn — och förblef länge i denna ställning.

Fru Palmers lösgjorde sig sakta ur hans armar: "God natt, min gosse," sade hon vänligt och gick ned.

I biblioteket hos kunglig sekter Wilding, som var ungkarl, sutto samma afton några unge män, bland dem löjtnant Rosenlind och hans bror Frithiof, som var nybakad läkare.

"Har sjelfva hin nånsin haft en sådan otur som vi," undrade Frithiof.

"Ja, det skall vara en rent galen, en rent hutlös gammal giftaslysten kärring, som skall ha mage att bära sig åt så der och göra sig till ett spektakel för hela verlden," sade kunglig sektern.

"Hon har gjort det bara för att förarga oss," sade Henning, "bara för att hämnas på oss, för det vi inte suttit der och kallfånat om qvällarne och druckit hennes theslask, som den der söte thevattenhjelten Palmers."

"Nej," sade Frithiof, "det tror inte jag. Hon var galen i honom. Jorden är full af gamla ettriga qvinfolk. De bry sig inte om, att de göra tre karlar olyckliga, de fråga ej efter, att de bita hufvudet af skammen, bara de få gifta sig."

"Fy, så oanständigt!" sade sektern och löjtnanten.

"Ja, upprörande för alla menskliga känslor," sade en literatör.

"Ja, just det," sade de andra, "*upprörande* är rätta ordet."

En amatör.

Gråkallt af G. af Geijersstam hade nyss kommit ut. Man talade mycket om den i vissa kretsar. Somliga af dessa bestodo af sådana personer, som följa med i dagens vitterhet och läsa allt, som kommer ut, andra af sådana, som voro vänner och bekanta till författaren.

En eftermiddag i slutet af december 1882 var en glad familjekrets samlad hos lektor X. i Y-köping. Man hade nyss druckit kaffe, och nu skulle man hitta på något trefligt: det var ju midt i julhelgen.

Leka ville man ej, man var gammal och stadig.

"Har ni ingenting trefligt att läsa högt," frågade lektorns fru, en gammal gråhårig, treflig gumma med gropar i kinden och spelande svarta ögon.

"Vi ha Shakespeare," föreslog fröken Ingeborg, husets äldsta dotter, 36 år. "Jag har fått den till julklapp — det är Hagbergs öfversättning. Vi kunna dela ut rollerna och läsa hvar vår roll. Vore det inte rysligt roligt?"

"Bevara oss!" utropade den korpulente farbror Mårten, spanmålsgrosshandlaren — och flög till i stolen — "har ni då rakt ingenting annat? Något af August Blanche eller Jules Verne?"

"Det är väl nästan barnsligt för oss," tyckte John, student och 19 år — familjens despot och yngste medlem, som brukade få fram hvad han ville från mammas ananas-sylt och till pappas pengar.

"Ack, få vi läsa Wirséns dikter," bad den blåögda fröken Agnes så mildt. "Jag fick dem i praktband af Axel — Axel deklamerar så väl."

"Nej, lilla Agnes," protesterade Axel, fästmannen, filosofie doktor och landtbrukare — "det gör jag visst icke."

"Fy då, inte Wirsén!" skrek despoten John.

"Instämmer," sade lektorn, som satt och täljde ett schackspel. "Något mera realistiskt måste vi ha. Har inte Axel något realistiskt?"

"Jo bevars," sade Axel, "Gengangere" och "Röda rummet" och "Fällan" och "Det nya riket" och "En sjelfmördares anteckningar" och "Gråkallt."

"Usch, Axel, du är en riktig amatör på ohyggligheter i litteraturväg," sade husets gifta dotter, fru Z.

"Hur sa' du, Julie?"

"Jag sa', *att du är en amatör på ohyggligheter*," upprepade fru Julie och skakade det ljusa lockhufvudet. "Jag glömmer aldrig Gengangere, och jag förlåter dig aldrig, att du läste den för oss."

"Tack för det! — Men har du läst Gråkallt, käraste Julie?"

"Gråkallt — hvem vill läsa sådant tror du? Jag har läst recensionen i Väktarn, och sedan läser jag inte boken."

"Jaså, du har auktoritetstro," skrek studentendespoten, "det är just särdeles qvickt att döma så der, som den blinde om färgen. Gråkallt anses, ska jag säga dig, bland studenterna för en bra bok — och det är den."

"Nu får man höra, hvilka Johns auktoriteter äro," sade fröken Ingeborg, "fast han inte har någon auktoritetstro."

"Ingeborg är dum," afgjorde John öfverlägset.

"Jag har läst ett par bitar ur den," sade tant Ulla, "fy då! Jag hatar författaren af hela min själ!"

"Ni gör mig verkligen nyfiken," sade lektorn. "Kan vi inte få höra en bit ur Gråkallt? Det är ju korta bitar eller hur?"

"Ni ångrar Er," sade faster Marianne och tappade 7 masker på sin ena strumpsticka, "ni ångrar er. Jag läste ett par, och jag blef riktigt spökrädd. Gråkallt är det, det är säkert."

"Ja, namnet anses i Upsala för det allra bästa af hela boken," anmärkte John.

Axel reste sig.

"Låt oss läsa en bit. Jag kommer just nu ihog en riktigt liten fin bit, en bit som är skrifven med verklig talang. Julie påminte mig just om den. Den heter "En amatör".

Han gick ut.

"Ni kan våga hvad som helst, att det är något otäckt, när Axel säger så der," påstod fru Julie.

"Jag tror jag går min väg," sade Agnes tyst till Julie, "jag har hört, att det skall vara så anstötligt och ogudaktigt."

"Nej bli qvar," hviskade Julie, "annars ställer Axel till ett sådant oväsen efter dig."

Nu kom Axel in med ett ljusgrått häfte i handen. Han öppnade det och satte sig i gungstolen. Ingen såg, att han lagt ett litet skrifvet postpappershäfte mellan bladen. Det var detta han tänkte läsa, icke ur Gråkallt.

"Nu kan du börja," sade John, sedan han tändt en cigarr.

Axel började: "En amatör."

"Vänta litet," bad lektorn, "jag måste ha mig en pipa."

Han gick och återkom om 5 minuter.

Axel började åter: "En amatör."

"Scenen är en af Söderhafvets öar. En koja af bamburör står midt i den brännande solen. Ett stycke derifrån är en grupp löfträd, ännu utan namn på något europeiskt språk. Der sitter en mörk figur med framskjutande öfverkäk, annars lik en vanlig menniska. Han måste också vara det, ty han sitter och täljer en spade. Hans koja är snygg, och på bordet der inne ligger — en bibel. Kojan har en dörr ut till en liten bakgård. Der ser ruskigt ut. Stora högar af ben upptaga nästan hela dess yta. Här ser man de stora bakbenen af en känguruh, der en hop fogelben och der ben af den flygande hunden. Men hvad är detta för små ben? Menniskoben?"

"Hvad var det jag sade!" utropade Julie.

"Ja, men så små — det är tydligen fingerben, men af mycket, mycket små menniskobarn. Och här en liten fot — en liten barnfot — ännu en — hvilken mängd!"

"Det är då för gement," sade lektorskan.

"Och ändå sitter den beskedlige menniskoätaren så fredlig der borta under träden och täljer på sin spade. Nu står han upp, går in i hyddan och sätter sig att läsa i sin bibel en stund. Ah — han är säkert en omvänd menniskoätare! Han slår ihop boken, öppnar en ihopsatt kokosnöt och tar fram blanka knappar och glasperlor. Han styr sina steg till en annan koja — tio minuters väg derifrån.

"Der inne sitter en qvinna nedhukad. Ett dödt barn ligger naket i en vrå. Qvinnan stirrar framför sig.

"Den reslige mannen inträder.

"Jag har hört," säger han, "att ditt barn slagit ihjel sig. Vill du gifva mig dess händer och fötter för dessa perlor?"

Qvinnan ser med vidgade pupiller på de glittrande perlorna, hvitögat börjar blifva synligt ofvanför regnbågshinnan. Hon grinar och visar tänderna — tar en krokig knif och — —"

"Axel," ropar fru Julie och sticker båda pekfingrarne i sina respektive öron, "om du inte genast slutar, så är du olycklig!"

"Axel, söta Axel!" ber Agnes.

"Vi skola väl höra, hur det går," säger lektorn.

Detta ord blir afgörande.

— — "och hugger af barnets händer och fötter genom att slå på knifven med en stor sten."

"Hu, det är gräsligt!" säger lektorskan.

"Hu!!!" säger Ingeborg.

"Hvad var det jag sade?" säger Julie.

"Jag får be er inte afbryta mig på det här viset," säger Axel.

— — "och hugger af" — —

"Tyst!" skriker Julie och stampar med den lilla foten. "Det der, läste du."

"Jaså." "Mannen tar sitt byte i en duk och går. På vägen slickar han sig om läpparne.

"Han inträder i sin koja, sätter sig på golfvet och börjar veckla upp duken.

"Dörren går upp, och en man med hvit ansigtsfärg, en man i svart drägt och med gråsprängdt hår står framför honom.

"Guds frid!" säger den främmande.

"Guds frid!" svarar värden.

"Hvad gör du, David?"

"Förlägen skjuter den mörkbrune mannen knytet åt sidan med sin bara fot och reser sig upp.

"Missionären böjer sig ned och ser efter, hvad det är.

"Han bleknar.

"Hvad har du gjort, David?"

"Barnet var dödt, herre, jag köpte de der af Liunkapari."

"Är du ej kristen, David? Har jag ej döpt dig till det namn du bär? Har du ej afsagt dig allt menniskoslagtande?"

"Den hvite mannen ser så ledsen ut, så förtviflad. Men hans röst är mild och bedjande, och hans klara ögon genomborra David. Man kan se, att han utöfvar ett stort välde öfver den mörke mannen.

"Herre, barnfötter är det allra bästa jag vet!" qvider David.

"Älskar du ej himmelen högre?"

"Ack jo, herre, men jag har ju ej dödat det. Äter ni aldrig menniskokött hos er i Europa?"

"Nej. Hur kan du tänka, att vi skulle vilja äta upp dem, som vi skola älska som oss sjelfva. Vill du äta upp dig sjelf?"

"Nej, herre, inte ett finger. Men döda ni då aldrig menniskor hos er i era länder?

"Döda... jo, det sker nog, dels som straff... dels..."

"Dels herre?"

"Dels i krig." Missionären var generad. Han fruktade, att vilden skulle fråga, huru många, som föllo i de europeiska krigen. Men han gjorde det ej.

"Och äta ni ej edra fiender?"

"Äta — nej vi rysa vid blotta ordet."

"Men hvarför döden I dem då?"

"Missionären kunde ej genast svara. Sedan talade han om den syndiga naturen och slutade med att strängt förbjuda David hans favoriträtt. Det köpta begrofs på bakgården.

"Efter den dagen kom den hvite mannen mycket ofta till David, talade med honom, visade honom taflor och sökte inverka på hans bättre menniska.

"David smakade aldrig menniskokött mera. Men då han såg ett litet barn springa förbi, arbetade det häftigt i hans ansigte, och fingrarne grepo hårdt om allt hvad han fick tag uti.

"Tio år härefter satt den hvite mannen vid Davids dödsbädd.

"David frågade: "Är nu Gud god på mig?"

"Ja David, han älskar dig."

"Och jag slipper att dö någon mer gång?"

"Ja, David." Och nu talade missionären länge om himmelens herlighet.

"David tycktes höra på.

"Och jag får väl äta barnfötter i himmelen?" frågade han, i det en solglimt syntes i hans bristande ögon.

"Innan missionären kunde svara var han död."

"Är det slut?" frågade lektorskan.

"Ja," sade Axel.

"Det är verkligen realistiskt," tyckte lektorn.

"Det är bara otäckt," sade Julie.

"Den der berättelsen är jag inte menniska att minnas," sade John.

"Undrar inte på det," sade Axel, "jag har skrifvit den sjelf som en liten pendant till Geijerstams amatör. Vill ni nu höra *den?*"

"Ja! Ja! En sådan filur! — Har man nånsin... Jo det var likt den spjufven," ropar man om hvarandra.

Nu läser Axel en Amatör ur "Gråkallt". Man lyssnar med intresse.

"Ja," säger han, då han slutat, "detta är i mitt tycke det bästa i boken. Låtom oss nu höra kritiken öfver den sista."

"Otäckt!" säger Julie.

"Instämmer," säger Ingeborg.

"Instämmer också," säger Axel. "Hvilket var i grunden det råaste menniskoexemplaret: min vilde eller Geijersstams kammarherre?"

"Det var den senare," säger lektorn, "kammarherren med all sin förfining var ju ett djur. Din vilde kämpade så godt han kunde för det ideela, men den der kammarherren väcker rent af leda och vämjelse."

"Om jag får säga," yttrar lektorskan och fäster de tindrande svarta ögonen på sin man, "så är det der onaturligt. En menniska i dödens käftar har intet sinne för fina middagar."

"Åjo, sinnet hänger allt fast vid det gamla," säger lektorn. "Jag kände en karl, som fick slag vid spelbordet. Han fördes till sängs, och doktorn skickades efter. Han sade, att intet hopp fans, men karlens sista fråga var, hvem som vunnit spelet."

"Se der," sade John jublande, "se der en pendant ur lefvande lifvet!"

"Men," säger Julie, "kan någon säga mig, hvad det tjenar till att sätta ihop sådana der ohyggliga historier, som komma en att finna lifvet odrägligt och menniskorna gemena. Hu, man blir ju alldeles utom sig och hör furier hviska en i örat, att man gerna kan gå och hänga sig för att slippa ifrån alltsammans så fort som möjligt."

"Du hör i alla fall, Julie," säger John med djup bas, "du hör, att det behöfs missionärer. En sådan vill författaren till Gråkallt vara. Rätt uppfattad är hans bok endast en djupt gripande predikan."

"Det tror inte jag, att han lagt an på," säger Axel, "författaren har blott velat teckna verkligheten sann och lefvande."

"Dermed tror jag dock knappt, att han lyckats," säger farbror Mårten. "Både han och Ibsen, och hvad de heta allt, ha ritat till menniskorna så svarta som morianer. Inte vill jag påstå, att hvarken jag eller någon annan är snöhvit. Inför vår Herre äro vi väl alla "smålänningar", men han har ändå tålamod med oss. Och ibland menniskor, som ej grumlat sin själ med att läsa bedröfliga böcker och som inte ha magkatarr, är det väl knappt någon, som envisas med att se lifvet så der som en svart likkista, full med de dödas ben och all orenlighet. Det der är bara tillgjordhet. Ett stillasittande lif är skulden till sådana der mörka betraktelser. Det påstås ju, att inga är värre pessimister än skomakarne."

John flyger upp på sin stol, lågande af harm.

"Men tror då inte farbror Mårten, att det skulle göra t. ex. kassör Plumpman godt att läsa "en amatör?" Behöfde han ej hvad der står? Kan man icke tänka sig, att han kunde få en väckelse till något bättre, då han läste om denna hemska dödsbädd, der en goddagspilt slutar sina dagar."

"För det första," invände farbror Mårten, "så läser aldrig en kassör Plumpman stycket. Börjar han någon gång, så somnar han, innan han hinner till slut. Eller hvad tror svägerskan?"

"Ja, vet du," sade lektorskan, "det tror jag nästan. Dessutom: satir liksom andra våldsamma medel räddar ingen från det inre förderfvet."

"Satirens verldsherravälde är erkändt," sade studenten-despoten.

"Icke som frälsande makt," sade hans mor, "han bär ett annat namn."

Alla sutto tysta. Förnummo de en genklang i hjertats djup af dessa ord?

Goda vänner.

I våra tider af lyx och komfort torde det icke vara utan sitt intresse att göra bekantskap med ett fattigt komministerhus på landet för trettio år sedan, sådant det då tedde sig för den besökandes ofta förvånade blickar.

Det första, som väckte gästens häpnad var den omständigheten, att dörren, stora dörren ut till det fria, icke hade något lås utan endast en klinka.

En vän gjorde en gång pastorn uppmärksam härpå.

"Är du inte rädd för tjufvar, kära bror," sade han.

"Nej visst inte; de veta nog allihop, att här inte fins något att ta," svarade pastorn lugnt och spottade ut sin tobaksbuss på golfvet.

Och han hade rätt. En tjuf skulle haft stort hufvudbry, sedan han händelsevis kommit in hit i nattens mörker — hvad skulle han kunnat föra med sig härifrån?

"Inunder snusig haka sken
Allt silfver som den gamle hade,"

parodierade någon en gång Tegnérs Axel med en sidoblick på en gammal adjunkts silfverprestkrage — det kunde gerna ha varit på vår komministers. En sådan pjes är litet obehaglig för en tjuf.

Några kontanter eller värdepapper hade han alls icke.

Den gamla komministergården hade låga fönster och små rum, med undantag af salen, som var temligen stor. Denna var ett ämne för de fleste besökandes förundran: han hade tidningar på väggarna i stället för tapeter. Här kunde man gratis få läsa Aftonbladet, Fäderneslandet, Nya Dagligt Allehanda och Folkets Röst för årtionden tillbaka. Men ingen må tro, att gubben någon gång hållit sig med dessa tidningar — hans vänner hade skänkt honom dem. Möblerna i salen voro af det allra enklaste slag: en omålad träsoffa (en så kallad pinnsoffa), några trästolar och ett rundt hvitt bord, som stod midt på golfvet.

Detta rum gjorde emellertid ett jemförelsevis behagligt intryck. Så var deremot icke fallet med gubbens studerkammare, belägen en trappa upp. Fönsterna voro igenspikade och hade ej varit öppna sedan huset bygdes för 105 år sedan. Der var så svart, så unket och otrefligt, så skräpigt och ruskigt, att man icke kunde förstå, huru en bildad man kunde trifvas en timme i denna håla.

En dag satt jag emellertid på den enda stoppade stolen i detta rum, och gubben halflåg på sin gamla skinnsoffa, hans skatt och glädje. Vi voro gamla vänner och bekanta.

Jag kom att tala om mina planer att snart gifta mig, ehuru jag blott var 24 år gammal. Men

jag kunde ej underlåta att yttra några ekonomiska bekymmer.

"Hur mycket tror farbror behöfs till bosättningen," frågade jag.

"Ja ser du," sade gubben, och blåste en grann rökhvirfvel ur sin pipa, "det är nog en sak att tänka på. Men har du hundra riksdaler, så reder du dig, och har du hundra banko, så reder du dig präktigt."

Jag häpnade öfver detta svar, som sedan ofta ljudit i mina öron; öfver dessa anspråkslösa fordringar på lifvet. — Jag hade redan *tusen* banko, men ansåg, att detta minst måste fördubblas, innan någon bosättning komme ifråga.

"Vill farbror tala om för mig om sitt eget giftermål?" sporde jag.

"Det ska jag göra — det ska jag göra," sade gubben förtjust — "men då börjar jag lite längre tillbaks i tiden — med min födelse."

Och nu följde hans lefnadshistoria, som säkerligen aldrig förr varit synlig i tryck.

Han var född på en liten hemmansdel i X. socken i Småland. Då han var 14 år gammal, hade församlingens kyrkoherde en gång blifvit uppmärksam på hans ovanliga minne, som satte honom i stånd att nästan ordagrant upprepa ett längre stycke, som han hört eller läst *en* gång. Presten tog itu med de fattiga föräldrarne, att de skulle låta gossen studera. De ville nog gerna, att han skulle "läsa till prest", men de hade ej en vitten att gifva honom. Han kom likväl in till staden fick genom sin kyrkoherde matdagar i 4 hus och gamla böcker till låns. Om tre år kunde han redan,

undervisa mindre gossar och dermed förtjena litet till kläder — vadmalströja och becksömsskor gick an den tiden. Sina matdagar fick han behålla.

Vid 23 års ålder var han student. Men hur skulle han kunna uppehålla sig vid universitetet? Se det var en fråga. Han tog en påse på ryggen med litet matsäck i, samt en skjorta och ett par strumpor. Den hvita mössan skulle nog hafva fått sitta på sin plats, om det bara funnits några hvita mössor på den tiden. Nu gaf han sig ut i bygden.

Han gick till alla herregårdar och större bondgårdar i hela norra Småland och bad om litet hjelp för att studera till prest. Det föll ingen menniska in, att ej detta var rätt och hederligt. Så hade han nu sitt vivre gratis under tiden, ty icke läto de honom gå fastande bort från en ansedd gård. Vid sommarens slut hade han samlat ihop 75 kronor.

Nu for han till Lund, mestadelen till sjös på fördäck. Han hade med sig en ost, en skinka och en korf samt några grofva hålkakor, allt gåfvor af hans gynnares fru.

Han hyrde ett rum för en riksdaler banko i månaden och började studera. Middag åt han hos en borstbindarfru för 2 riksdaler banko i månaden. Han kunde aldrig glömma hennes köttbullar. Smeten till dem stod i stora tråg ute på gården, och de många "djeknarne", som höllo till godo hos henne, fingo äta hvarjehanda hemska ting i dessa köttbullar. Kyrkoherden hade en ungdomsvän bland professorerna: denne skaffade honom en rik pojke att läsa med.

Om tre år hade han tagit sin prestexamen. Då skulle han vigas, och dertill behöfde han nya svarta kläder. För dem fick han sätta sig i skuld. Dessutom hade han lite skuld förut för böcker och kläder — ja, det gick till en hundra riksdaler. — Men så fick han också strax adjunktsplats, och om ett år voro de svarta kläderna betalta. Det var hos den förste prosten.

Han kom nu som adjunkt till den andre prosten i ordningen. Der förlofvade han sig. Hans fästmö hette Malin och hade 13 syskon.

Hos den tredje prosten i ordningen fick han så bra med linne och annat, att han kunde spara sin årslön och betala litet skulder. Prostinnan, som ej visste om hans förlofning, emedan han ej bar ring och aldrig talade om Malin, hade utsett honom till man åt sin äldsta dotter, som var vindögd och mycket ful. Men adjunkten stod på sig och gjorde sig både döf och blind i 3 år. Och så blef han bortskickad till den fjerde prosten.

I annexet der dog snart komministern. Han uppmanades att söka stället. Han sökte, men fick det ej. (Det kunde jag godt förstå, ty han hade klena predikogåfvor.)

Nu började han söka alla lediga komministraturer, ty han ville gerna snart hemföra Malin. Sju gånger sökte han utan framgång.

Så kom han till den femte prosten. I honom fick han en verklig vän, ty han kände adjunktens gamle gynnare, och nu hjelpte han honom till en komministratur. Han skref en predikan åt honom och öfvade sjelf in den för stängda dörrar.

Komministraturen var visserligen så dålig, att ingen kunde begripa, huru han skulle kunna lefva på den med familj; men adjunkten, som började på att få en bar fläck i hufvudet, tyckte, att det var rart att få komministratur med.

Malins far var död, och huset hade gjort konkurs. Några vänner hade skjutit ihop och gifvit Malin 3. par lakan och en silfversked — det var hennes "*trousseau*".

Bröllopet stod i Malins gamla hem, ty det var under nådåren. Mycket folk kom för att se på bruden, som var vacker och glad, om inte precis så alldeles ung, men hon hade ju varit ung för 12 år sedan, då hon blef vald. Många af bygdens fattiga döttrar afundades henne hennes stora lycka.

Med ljusa förhoppningar for Malin på pinnkaret till sitt blifvande hem vid sin makes sida. Den nye komministern var inte mindre glad än Malin.

Om sex år hade de fyra barn.

"Men farbror," afbröt jag gubben med ett rop, "hur kunde farbror försörja en så stor familj på en så liten gård? Det låter som en saga!"

"Åjo men, det gick allt, fast det såg mörkt ut ibland. För det första så kommo församlingsboarne till oss och gåfvo oss presenter af ägg och smör och mjölk och någon gång en stek eller ostkaka. Och om somrarne tog jag mor och alla barnen och satte dem på vagnen och spände hästen för — jag hade gården sjelf och hade häst — och så hade mor lagat till lite matsäck, som vi stufvade in med och så foro vi omkring till våra vänner hela sommaren.

"Vi hade bara de tre pojkarne då, för Natalia var inte född än."

"Men hvad i all verlden var det för vänner, som ville ta emot en så stor familj på så lång tid?"

"Åjo, det var mer än en det. En månad voro vi hos kyrkoherdens son, han som hjelpt mig till min prestkappa. Han blef alltid så glad, när han fick se oss. Tre veckor brukade vi vara hos Malins ena gifta syster, som fick en dugtig bruksförvaltare, och för resten lite här och lite der."

"Ni måste ha haft en faslig packning på den arma hästen, kära farbror, när ni skulle vara borta hela sommaren?"

"Packning?" Nej visst inte. Alla barnen voro mycket små, och någon annan packning hade vi inte."

"Men klädkofferterna då? Ni hade väl i alla dar kläder?"

"Så du talar! Tror du vi hade något att lägga i en koffert? Om barnen hade *ett* ombyte, så . . . inte hade de mer. Mor blef så glad, när vi kommo till någon rinnande bäck i skogen. Då sade hon till mig: "håll här, far, och beta Brunte lite, för jag vill tvätta litet i bäcken åt barnen". Och så steg mor af och tog ungarne och klädde af dem och tvättade deras linne och saker i bäcken och bredde ut det på gräset att torka. Under tiden sprungo barnen omkring som små paradisänglar, än i bäcken och än i träden, och jag tog mig en lur. Sen satte mor fram matsäcken och väckte mig, och vi hade oss en treflig frukost i det gröna. Ack, sådana dagar! Det var på Malins tid det, men hon dog snart, och sedan har det aldrig varit något trefligt," sade gubben och suckade djupt.

Ja, icke hade han så särdeles trefligt nu, tänkte jag.

Mamsell Natalia (hans dotter kallades så: fröknarna voro ej ännu inventerade) måtte antingen ej förstått att göra ett hem trefligt, eller också, och jag stannade vid detta sista, hade hon ingenting att göra trefligt med. Hon hade blifvit lemnad utan all undervisning och tillsyn, men hon hade ett praktiskt sinne och en ihärdig natur och hade snappat upp insigter i åtskilliga qvinliga färdigheter. Att hon ej var något lysande i husmoderväg kunde ju ingen undra på.

En gång berättade hon sjelf för min mor, att hon aldrig mindes sig ha haft några strumpor på fötterna, förr än hon lärt att sticka dem sjelf, med undantag af ett enda par, som en hennes gudmor skänkt henne. Åter vännerna! tänkte jag vid mig sjelf.

En gång blef jag med min mor bjuden på kalas till komministerns — det var en vacker sommardag.

Det skall bli något märkeligt att skåda, tänkte vi. Vi få väl äta gröt med träskedar ur stenbunke hela sällskapet. Vi visste mer än väl, att det inte fans hvarken silfver eller porslin för 15 personer i huset — och så många voro bjudna, det hade sqvallret sagt.

Något förlägna inträdde vi i salen, och som ingen var der, begagnade jag tillfället att läsa "Aftonbladet" för 1834. Det var klistradt på väggen med framsidan ut.

Nu kom mamsell Natalia. Hon hade en gul hemväfd bomullsklädning med ett rödrandigt för-

kläde, stor broderad krage och en brosch af granna röda stenar.

Mamma fick veta i förtroende, att både kragen och broschen voro arf efter gudmor.

Hon var mycket glad och vänlig och bad oss stiga ut i bersåen i trädgården.

I detta gröna förmak sutto gästerna församlade. Vi häpnade öfver den lyx, som utvecklade sig på det bord, hvilket utgjorde lagets centrum. Storrosiga kaffekoppar i rödt och hvitt prunkade med *riktiga* silfverskedar, och i midten tronade en brödkorg med gastkringlor och skorpor så stora som tekoppar samt pepparkakor af aktningsvärda dimensioner.

För gästernas nöje sörjde de sjelfva, i förening med den gamle komministern, ty Natalia försvann i köket och syntes ej åter förr än vid soupern.

Och denna behöfde hon ej skämmas för. Tre rätter mat af bästa beskaffenhet och ostkaka dessutom.

Servisen var tillräcklig, ehuru tallrikarne visserligen måste diskas mellan hvar rätt, och bordet riktigt blänkte af "silfver och kristaller".

"Har gamle farbror fått något arf?" frågade jag min mor, då vi gingo hem.

"Hur så?" sade hon.

"Jo, hvarifrån kom annars allt silfver och glas och porslin?"

"Från grannarne naturligtvis," svarade mamma. "När pastorn skall ha kalas, lånar alltid Natalia duktyg och glas och porslin af grannarne, och silfret ha de med sig, när de komma."

"Men maten kunna de väl åtminstone icke ha med sig," sade jag.

"Ostkakan hade kära mor i Brotorp med sig, och steken skickade mellangårdarne till present i går, ty de hade fått nys om kalaset; en kruka grädde kom från Per Karlsons och allt hvetebrödet från enkan Petterson, som bakat det sjelf."

Jag var van att umgås i fina och förmögna hus och fann allt detta ytterst löjligt.

"Det är en punkt i fjerde bönen, som mamsell Natalia verkligen måste förstå hvad den innebär," sade jag, "det der om "goda vänner, trogna grannar och mera sådant". — Men hur kan det vara roligt att göra kalas, när man ingenting har sjelf, det begriper jag inte."

"Roligt jo! Natalia tog mig i famn och sade, att det var så roligt, så roligt, att hon hade fått se oss. När vi kommo, så hörde jag henne sjunga i köket; det gör hon alltid, då hon är glad — hvilket är nästan jemt för resten. Ett sådant lynne har jag aldrig sett! Det hon ej kan få, egnar hon ej en tanke åt, och det hon har, kan hon ej nog berömma och hålla rart. Hon har ankor, som värpa ute, så att hon nästan aldrig får rätt på äggen, men tror inte du, att hon talar om sina ankor som om guldgrufvor och om hvart ägg hon funnit, som en kung skulle talat om en eröfrad stat."

"Hon kommer nog att ta sig ut i verlden. Men de tre sönerna gör det mig ondt om. De ha ingenting fått lära, skola ej ärfva ett öre och ha alls ingenting att hoppas af någon menniska. Hvem

skall taga vid denna besynnerliga familj, när gubben dör?"

"Ja, hvem är det som föder sparfvarne?" sade min mor sakta.

Just i år fick jag åter höra talas om familjen. Jag visste, att gubben varit död i 23 år, men mera visste jag icke. Nu dök den upp helt oförmodadt.

Min förvåning blef stor, då jag hörde, att två af sönerna voro gifta och hade det riktigt bra. Den tredje hade satt upp en liten handel och *fröken* Natalia hushållade för honom. Jag helsade på i de båda syskonens hem, och en muntrare afton hade jag ej haft på fem år. Jag kunde ej blifvit mera välkomnad och bättre behandlad, om jag återvändt till min egen familj efter en tioårig verldsomsegling.

Af någon fattigdom såg man ej spår. Min skål dracks i godt sherry, och jag lutade mitt hufvud mot en fin virkad antimacassar i deras resortsoffa.

Hvem hade hjelpt dem?

Visserligen först och främst Han, som föder sparfvarne, dernäst deras flit och driftighet, men ock till väsentlig del

goda vänner, trogna grannar och mera sådant.

Ett äktenskap.

Utanför en liten hvit landskyrka var det lifligt en eftermiddag, en fredag i början af september. Folkhopar stodo här och der och väntade på något — säkert icke på gudstjenst, ty qvinnorna buro rödrutiga hufvuddukar, och många af männen hade arbetströjor.

Strax innanför kyrkporten stod barons hushållerska och samtalade halfhögt med klockarfrun.

"Ja, vet mamsell Söderberg, -- (hushållerskorna hos högadeln äro ännu mamseller) —, ja, vet mamsell Söderberg," sade klockarfrun, "att det gör mig riktigt ondt, att den lilla Guds ängeln skall ha en sådan ulfspegel till karl, en sådan der rumlare, en sådan der..."

Meningen fick sin fullbordan i en hög, föraktlig hväsning.

"Ja," svarade mamsellen, "det har jag ju alltid sagt också. Hela verlden vet ju en sådan vildbasare han varit, och på den här sista omvändelsen tror då åtminstone inte jag."

"Nej, hvem tror en sådan skrymtare! Det är pengarne han vill åt förstås. — Hon i all sin godhet kan inte inse, att en ung, vacker herre aldrig skulle ta en ofärdig flicka, om det inte vore för pengarnes skull. Men nog får han en snäll hustru, det vet Gud. Hon har då i hela sitt lif inte tänkt på annat än att göra godt och vara till glädje för andra. Ja, vet mamsell, att det här brudparet kommer jag att gråta öfver. Hon blir så olycklig, så olycklig, det spår jag i denna stund, så sant jag heter Malla Svensson."

"Tyst — se der kommer brudstassen!"

Nu syntes ett långt tåg. Först ginga 8 hvitklädda tärnor, fyra med röda och fyra med blåa blommor och skärp. Derpå kom brudparet, arm i arm.

Brudgummen var en mörk, smärt herre med regelbundet vackra drag, men något vekligt och mycket sjelfbelåtet i sitt ansigte. Bruden var liten och mager med ljust hår och ett ansigte, som väl egentligen borde kallas rätt fult, men som upplystes af milda kloka ögon och bar en pregel af vänlighet och ödmjukhet, som gjorde, att blicken nästan med välbehag dröjde vid detta ansigte. Hon var så sned, att hon föreföll nästan som puckelryggig, men det doldes till största delen af en tät slöja, och en hvit tyllfichu under denna. Hon såg ut att vara försjunken i lyckliga betraktelser.

Derpå följde alla gästerna: herrar och damer arm i arm. Först gick en gråhårig prestman med en lång, gulnad fru. Det var brudgummens far och brudens mor.

"Ack," hviskade gubben till sin dam, "detta är en glad stund! Aldrig kunde jag önska en bättre och älskligare hustru åt Arthur."

"Ja," svarade brudens mor och förde näsduken till ögonen, som stodo fulla af tårar, "ja, det är hon. Gud välsigne henne!"

Då hela tåget försvunnit i kyrkan, strömmade folket in och fylde hela det lilla templet. Dörrarne stängdes och ceremonien försiggick.

Ett par dagar härefter finna vi den lilla frun ensam i sitt nya hem med en sysselsättning, som väl är vanlig bland unga flickor, men mera sällsynt för en nygift maka. Hon sitter nämligen och skrifver i en dagbok.

Blommehus den 5:te September.

"Arthur är borta i affärer, och jag har tid att egna en stunds betraktelser åt de sist förflutna dagarne. *Den andre* blef jag Arthurs maka. Jag tror det knappast ännu. Gud har varit mycket god mot mig, stackars flicka, skänkt mig barndomsvännens hjerta och ett godt hem. Arthur tyckes icke tänka på mina lyten, han är så god, o, *så god* emot mig. Hvad kan det vara, som fäst honom vid mig? Det måste — detta skrifver jag med bäfvande glädje — det måste vara kärleken, ty några yttre företräden har jag ju icke. Han känner nog, huru varmt jag älskat honom i hela mitt lif. Hjelp mig, min Gud att kunna gifva honom mycket kärlek till baka för hvad hans ädla hjerta skänkt mig."

Nu kom hushållerskan in och afbröt den unga frun. Hon skulle veta hvad hon borde laga i ordning till middagen.

I den goda staden X. en timmes väg derifrån satt Arthur i ett enskildt rum på det förnämsta hotellet helt beqvämt tillbakalutad i en soffa och läste sista numret af Dagens Nyheter. Framför honom på bordet stod en konjaksflaska och ett till hälften fyldt glas, på hvilket han smuttade emellanåt.

Dörren öppnades häftigt och en lång herre i ofantliga polisonger och glasögon inträdde.

"Arthur, min gosse," sade den nykomne och gick fram till honom och gaf honom ett kraftigt slag på axeln — "är det sant — är du gift?"

"Åh se Pelle! God dag hedersbror! När kom du tillbaka till Sverige?"

"I går, kära du, och jag har redan hört — — ursäkta mig — den fatala nyheten."

"Om mitt giftermål — —"

"Stackars Arthur," sade den andre upprörd, "ett sådant steg måste du då ta för dina kreditorers skull!! Hon är ju ofärdig och fasligt ful och — läserska!"

"Det är inte så farligt med någotdera som du tror. Maria är mycket snäll och beskedlig, och om hon är läserska, så är hon då ingen af de vanliga, ty hon talar aldrig illa om någon och predikar aldrig. Det värsta är, att jag måste vara

absolutist, när hon ser mig. Men jag tar min skada igen emellanåt.“

“Ha, ha, ha, ha, ha!“ skrattade den andre.

“Och så, ser du Pelle, är hon mycket enfaldig, så att jag kan inbilla henne allt hvad jag vill.“

“Ja, det är en god sak. Men ändå — hvilket lif! Ett helt lif, kära bror, ett helt lif.“

“Hör,“ sade Arthur och gick Pelle närmare, “säg mig uppriktigt, du som varit hennes läkare så länge, tror du hon kan lefva i många år?“

“Hm — hon är nu 28 år... Ja, nog kan hon lefva i 50 år annars, men ser du vid ett visst tillfälle, som bör inträffa ungefär om ett år härefter, stryker hon troligtvis med. Hon är ju så rysligt sned, det...“

“Ja, jag förstår,“ afbröt Arthur. “Nå ja, vi få väl se. Låt oss emellertid ha en liten treflig stund.“

Han ringde och beställde flere buteljer med glas.

En annan dag, fyra månader härefter, var Arthur åter borta “i affärer“, Maria satt och sydde linnesöm och tänkte på nytt och gammalt.

“I dag ha vi den 5:te Januari — tänk att jag redan varit gift så länge. Jag undrar om Arthur är lycklig? Nog ser han belåten ut, och nog ha vi trefligt, när någon är här. Men ack, när vi äro ensamma, är det ej alldeles som jag önskat. Jag fruktar jag är tråkig. Hur sade den yngste marskalken i vårt bröllopspoem om tvänne makars ljufva ensamhet? Jag har minsann alldeles glömt

poemet. Det vore roligt att läsa det ännu en gång."

Hon sökte i sin portfölj, men det fans icke. "Säkert har Arthur gömt det i sin skrifbordslåda. Jag vill söka der."

Hon drog ut lådan, som ej var läst. Der låg en ovanligt vacker anteckningsbok, broderad med perlor på permen. "Tyst," tänkte hon, "här skrifver han kanske af poemer" — och så öppnade hon boken.

Betalta skulder stod det på den ena sidan. Der fans bara tre rader.

Obetalta skulder stod der på den andra. Den sidan var full.

Källarmästare Johansson 200,
Räntmästare Sjöberg 700,
Grosshandlare Berg 500,

och så vidare hela sidan.

Maria läste och bleknade. Hon satt länge och stirrade på denna sida.

"Stackars Arthur har skulder," sade hon till sig sjelf, "mindre hederliga skulder, sedan den tiden han lefde högt. Det är bra mycket. Tänk hvad det skall gnaga och fräta på hans samvete. Det är derför du ej är glad, min hjertevän, då vi äro ensamma. Du näns inte säga mig det, och du tycker inte heller det är rätt att tiga. Stackars min gosse! — Den som nu bara hade pengar. Det är ju sant — jag skall ju vara en rik flicka, fast jag nästan alldrig haft någon stor summa i mina händer, jag och syster Ida skola ju få allting efter mamma. Men hon sitter i orubbadt bo, och hon får inte, nej hon *får* inte dö ännu på många, många

år. Jag vill inte tänka den tanken. Om jag skulle be henne... Men nej, det skulle nedsätta Arthur i hennes ögon."

Hon satt nu och funderade en half timme.

Slutligen ljusnade hon upp.

"Jag vill *förtjena* pengar," sade hon. "Ja, det är icke så orimligt. Idas vän förtjenade ju orimligt deruppe i Stockholm med att brodera i guld till uniformer. Och mamma påstår ju, att jag är så händig. Och så kan jag språk. Jag vill öfversätta en bok. Jag skrifver till professorn, min farbror, och ber honom skaffa mig en förläggare och så skrifver jag till guldbrodösen."

Sagdt och gjordt. Hon satte sig vid skrifbordet och författade två bref.

Ännu fyra månader hafva förflutit. Maria är mycket blek och klen, men mycket glad, ty hon väntar att snart blifva mor. Arthur är ofta borta, och då tar hon fram en fransk originalroman och arbetar, tills hennes ögon svida och handen darrar.

I dag orkar hon ej skrifva. Hon sitter i sin rullstol med ett guldbroderi framför sig i en liten båge. Det är en krage till en sjöofficersuniform. Hon arbetar och hvilar vexelvis. Nu hörs bullret af Arthurs vagn. Hon reser sig med svårighet, lägger en näsduk öfver bågen och skjuter honom in i garderoben.

Utmattad af denna ringa ansträngning sjunker hon tillbaka i rullstolen utomordentligt blek.

Arthur kommer in helt glad och förnöjd i hogen.

"God dag, lilla Maria," säger han och kysser henne på pannan.

"God dag, älskling!"

"Vet du, Maria, att i dag har jag träffat ihop med icke mindre än nio gamla vänner och kamrater, och de ha lofvat komma till mig i afton."

"Snälla Arthur, i afton kan jag ej vara värdinna, fruktar jag."

"Nej, jag förstår. Men det behöfver du inte heller. Jag sätter lilla gumman i rullstolen och rullar in henne i sängkammaren, och sedan läsa vi dörrarna; och vi ha förmaket och salen att vara uti. Vi äro i salen mest, så blir du väl inte störd? Och så ber jag fröken Karin Rosen komma till dig. Hon är pratsam och treflig. Vill du det?"

"Nej tack; men jag skall nog tycka om att hvila mig, ty jag är litet trött."

I sinom tid företogs rullningen. Maria satt i sängkammaren och hade kabinettet och förmaket mellan sig och salen, der vännerna väldigt glammade. Blott ett och annat skratt trängde fram till hennes öron. Då fröjdade hon sig, att Arthur hade så roligt. Föga anade hon, att punschen derute flöt i strömmar, ty i hennes hus, det trodde hon, fans ej en enda butelj spirituosa. Arthur och hon voro ju absolutister.

Tre år härefter finna vi Maria och Arthur ensamma i sitt hvardagsförmak. Maria stickar en liten ylletröja, och Arthur leker med en underbart vacker liten gosse, som spetar upp i hans knä,

rycker honom i mustacherna, rullar ned på golfvet och kiknar af skratt.

Arthur ser alldeles betagen ut i barnet.

Modern tittar då och då på dem med ett öfverlyckligt leende.

Guldbroderierna äro sålda, likaså öfversättningarne. Maria har med stolt glädje räckt ett tusen fem hundra kronor åt sin man, som då han fick veta, huru hon användt tiden, då han varit borta, tog henne i sina armar och grät som ett barn. Hon kunde ej lugna honom på en hel dag. Sedan dess har hon varit dubbelt så kär i honom för hans goda hjertas skull, och han har varit dubbelt så öm mot henne. Han är nu sällan borta, ty lille Evald håller honom i rocken och ber, att "pappa ka bi hemma".

Ett år härefter finna vi Maria i sorgdrägt. Hennes mor är död. Men ack, en ännu större sorg hotar henne. Evald ligger i stark nervfeber. Doktorn ger intet hopp. Maria sitter vid sängen natt och dag. Evalds fader sitter vid hennes sida, men han störtar ofta upp, går in i sitt rum och öfverlemnar sig der åt en hejdlös sorg och förtviflan. — För första gången i hans lif har hans af naturen ömma hjerta blifvit fattadt af en häftig kärlek, kärleken till barnet, som utgjorde hans fröjd och alla hans vänners, ja hvarje obekants beundran. Pojken var lik honom sjelf, sade man; så sade också Maria. Men så öfverjordiskt vacker hade han nog aldrig varit. Och så begåfvad, som den lille Evald var sedan! Han var ju i detta fallet raka motsatsen till sin pappa. Han *kunde* ej, han *kunde*

ej öfverlefva att mista gossen; han tyckte, att han ville hellre dö.

Han låg framstupa på sin soffa med ångestsvetten på pannan, då Maria inträdde.

"Arthur, sörj inte så der hopplöst! Var viss, att allt hvad som sker, sker till vårt sanna bästa," sade hon och smekte hans hår. "Om Gud ser, att det är nyttigt för oss och barnet att vi få behålla Evald, så få vi det. Bed om undergifvenhet, Arthur, det är hvad du nu bäst behöfver — bed, bed!"

Han svarade ej. Hon återvände till den sjuke lille, och då Arthur om en stund kom in förtviflad, var hon lugn och ljus. Hvarifrån fick hon sin styrka? Han beundrade henne, der hon satt likblek med djupa, svarta hålor under ögonen, o, hvad han beundrade henne!

En månad härefter var den lilla familjen åter med glädje tillsammans i hvardagsförmaket. Evald hade tillfrisknat, och hans pappa, som höll detta för ett under, älskade sin gosse ännu högre än förut. Litet blek satt Evald nu i hans knä och jollrade. Nu kom sköterskan in: gossen skulle lägga sig. Han kysste sin far och ännu grundligare sin mor och gick med utan ett ord.

Arthur följde honom med ögonen, stum af beundran.

"Maria," sade han och satte sig i soffan bredvid henne, "Maria, det är två föremål på jorden, som jag icke *kan* mista. Det ena är du, det andra

Evald. Om vår förmögenhet förskingrades, skulle jag ej sörja, blott jag hade Er två qvar."

Maria smekte hans hand.

"O, Maria, hvilken qvinna du är! All verldens guld och perlor kunna ej uppväga dig."

"Tyst, Arthur, gör mig ej full af blygsel!"

"Jag menar det, Maria, jag menar det. Det låter som en betagen älskares ord, men det är en uppriktig älskares. Ack, Maria," sade han, och rörelsen qväfde hans stämma, "detta är min första uppriktiga kärleksförklaring. Den jag gjorde dig en gång för mer än 5 år sedan... den var... var falsk. Jag är ej värd din kärlek. Kan du förlåta mig det förflutna, Maria?"

"Förlåta dig?" sade hon och rodnade djupt. "Du har ju alltid gjort mig så lycklig."

Han slöt henne intill sig och började åter gråta som den der dagen han fick höra om guldbroderierna.

Lilla Stina.

Det var ovanligt tyst i Ola Anderssons stuga i dag. Gardinen till "kammaren" var nedsläppt, husets enda dotter, lilla Stina, var bortsänd till grannmor, och far sjelf var ute på arbete på den lilla åkerlappen, som tillhörde det sextondels mantal han egde.

Det var tyst i "kammaren" också: en nykommen verldsborgare sof i vaggan, och den sjuka modern hade nyss fått ett ögonblicks ro. "Frun", som varit henne behjelplig, satt på en låg stol framför kakelugnen och stickade på en strumpa, och det lilla dalkarlsuret pickade på väggen, så att det kunde höras ända ut på gården, der en höna och några kycklingar guppade omkring i solskenet.

"Frun" såg då och då oroligt på den sofvande qvinnan. Nu började hon qvida och jemra sig. Frun gick ut i förstugan, öppnade köksdörren och sade till den gamla pigan, som stod vid spiseln:

"Hör, Klara, mor här inne kommer sig aldrig, ni måste genast skicka efter doktorn, för jag förstår mig visst inte på det här."

"Men kära hjertanes, hästen ä ju långt bort åt skoböjden efter *akadämmive'*, vet ja. Vi ha inte nå't te skjussa doktoern med."

"Då får ni lega en häst, för jag tar inte det här på mitt ansvar längre. Kommer far hem snart?"

"Ja, nu kommer han allt i rappet, för de ä middag, å då plär han inte töfva. — Men hva ä de der för en skjuts, som åker i flygande flänget hit opp?"

Klara sprang till fönstret, lade armbågarne på fönsterbrädet och sträckte ut halsen.

"Den skjutsen gäller säkert mig," sade frun lugnt och såg ut. "Ja, jag kunde tro det — mor i Mellangården trodde, att hon skulle behöfva mig i dag. Kom nu ihog, hvad jag säger henne, Klara! Så fort far kommer hem, så säg åt honom att genast skicka efter doktorn, för annars kan det hända, att han mister hustru sin. Hon är ej som hon borde vara på tredje dygnet. Jag kan inte vara här igen förr än i morgon qväll allra först. Ajö me sej, Klara!"

Och frun for i dammande fart derifrån.

En liten stund derefter kom Ola Andersson hem från gärdet med plogen och oxarne.

Han gick in i köket och drack. Sedan kom han in i "lilla kammaren", der Klara satt vid sängen hos den sjuka hustrun, som jämrade sig mera än förut.

"Hur är det med dig i dag, kärring?" sporde han sträft.

"I da ä de illa me'a," sade Klara. "Ho jämrar sej så ovräkligt. — De ä färdigt i köket, om kära far vill äta."

Han gick ut. Klara gaf den sjuka vatten och lade hennes kuddar till rätta. Sedan smög hon sig ut i köket.

"Frun ba helsa kära far, att han ändtligen strax skulle ha bud efter doktoern, för kära mor ä falit illa sjuk, sa ho, å ho kan dö annars, sa ho."

"Nej, ja har ju hästen borta, inte kan ja skicka efter doktoern inte."

"Ja qvistar opp te körka på en half timme å leger Per Jönssons häst..."

"Du gör så men å inte heller. Han tar fyra kronor för sin häst te stan, å om en också får den der doktoren fritt, så kan en väl inte kasta ut fyra kronor heller."

"Ja, men ho ä så sjuker så."

Ola Andersson sade intet mer. Han satt och åt fläsk och potatis.

Klara gick in till den sjuka. Om en half timme såg hon kära far gå ut genom den låga förstudörren. Den gamla pigan sprang efter honom ut på gården.

"Får jag springa te Per Jönsson...?"

"Anej, det får väl va så länge," sade Ola och fortsatte sin väg.

Tio dagar härefter stod en enkel svart kista utanför kyrkporten och väntade på presten och klockarn. En liten folkhop hade radat upp sig längs ringmuren bredvid.

"Hvem är det, som skall begrafvas?" frågade en ung dam, som gick förbi.

"Det är Ola Andersmora," svarade en gammal gumma, som höll en fyraårig flicka vid handen. "Den här lilla flickan har ingen mamma mer, det är Olas flicka."

Den unga damen såg på den lilla med något så sorgset i blicken, att gumman förvånad tittade på henne.

"Hon förstår lyckligtvis ej, hvad det vill säga att ingen mamma ha," sade hon till gumman nästan häftigt. "Annars kastade hon sig kanske efter henne i den djupa grafven. Stackars barn!"

Hon fortsatte sin väg och försvann snart bland kyrkogårdens lindar.

Stina såg efter henne. Hvad hade hon menat? Var då Stina så olycklig? Tyckte alla menniskor, att det var synd om henne? Skulle hon kasta sig i den djupa grafven? En känsla af öfvergifvenhet trängde sig på henne: hon hade ju ingen mamma mer. Och hon tog ett hårdare tag om gummans hand.

Nu kom presten — der var klockarn. Nu satte sig liktåget i gång. Der var Ola Anderssons magra ansigte i hög svart hatt. Nu började klockarn "sjunga upp liket". Klockorna ringde.

Lilla Stina gick efter vid gummans hand och hörde och såg på allt detta alldeles förvånad: den sjungande klockarn, de långa, svarta linorna, den djupa grafven med granris omkring och allt folket, som strömmade med. Hon hade aldrig förr sett eller hört talas om något dylikt, och det gjorde ett outplånligt intryck på henne.

Skulle hon kasta sig i den djupa grafven? Nej, det ville hon icke. Om någon kastade dit henne,

så skulle hon storskrika. Hon tittade sig förskräckt omkring efter den fina fröken — tänk om hon skulle komma och kasta ned henne!

Nu var det slut. Folket skingrade sig. Gamla grannmor gick fram till grafven med Stina, som stretade emot. Snart stod hon dock lugn vid grafvens rand.

"Kommer mamma aldrig upp igen, aldrig, aldrig?"

"Jo, på den yttersta dagen," sade gumman.

"Då är jag inte så ledsen," sade Stina, "blir den snart?"

"Det vet ingen, men den *kan* komma snart, när som helst," sade gumman.

"Jag undrar, om det blir på en söndag som i dag," tänkte Stina.

Tre år hafva förgått. Ola Andersson är omgift med den dugtiga Tilda i Brogården, som hade ett fjerndels hemman efter sina föräldrar; han har sålt sin sextondel och flyttat till Brogården. Hans gosse i första giftet är död, men han har en gosse och en flicka i det andra.

Tilda var en rask menniska, som älskade arbete, sparsamhet och herravälde. Men något annat älskade hon just icke.

Nu stod lilla Stina framför henne med sin söm. Han var illa sydd, och nu fick sig Stina ett par dugtiga örfilar, så att hon tumlade ett stycke bort.

"Gå och ställ dig i skamvrån!" ljöd det.

Hon gick. Der stod hon och tänkte på många saker. Var det ej för att hon hade styfmor, som hon för allt hvad hon gjorde blef så illa omtyckt och så hårdt agad? Deras piga Anna — Klara hade för länge sedan flyttat — hade blifvit inlärd att säga, att det der talet om styfmödrar var bara dumheter, tagna ur sagböcker och romanböcker, men i verkligheten var en styfmor alldeles detsamma som en egen mor. Stina undrade, om detta var sant. Hon kunde ju inte veta, hur det var att ha en egen mor.

Ibland brukade hon gå till kyrkogården och sätta sig på sin moders graf. Då kom hon ihog, hur hon förr ibland brukat få sitta i ett mjukt knä och höra visor. Nu tog henne aldrig någon i knäet. Ingen stoppade täcket omkring henne, då hon lagt sig om qvällarne. Hon knäppte tyst sina händer och läste en vers ur psalmboken — en vers, som hon tyckte var alldeles för henne:

"Kunde än en moder kär
Barnet sitt förgäta här,
Skall dock Gud evinnerlig
Ej, min själ, förgäta dig."

Far tyckte hon allt mycket om, men han hade aldrig tid med henne. Förr hade hon fått gå bort med honom. Det var en rolig tid. Nu tog han med sig lille Oskar, och hon fick stanna hemma och vagga Selma.

I skolan hade hon roligt, och det gick bra för henne. En gång hade hon skrifvit en ovanligt vacker sida. Då fick hon beröm af läraren. Han ville, att hon skulle ta hem skrifboken och visa sina föräldrar. Hon gjorde det.

Fadern tyckte det var bra, men modern fann det "så petigt".

Allt som hon blef större, lärde hon spola och sticka och baka och stryka. Men aldrig var det bra som hon gjorde, aldrig var det som det skulle vara. Vid bakningen fick hon knuffar; vid strykningen refvos de nystrukna kläderna upp och kastades i ansigtet på henne; stickningen fick hon repa upp, och med spolningen, som hon höll på med allra mest, kunde hon aldrig rätt förlika sig.

En gång hittade mor Tilda en borttrasslad spole bakom skåpet. Stina måste bekänna. Hon hade ej vågat visa den: derför hade hon stoppat den bakom skåpet. Nu skulle hon ha stryk. Fadern måste slå. O, hvad det gjorde ondt!

"Jag dör, jag dör!" jemrade hon sig under rottingens slag.

En annan gång hade hon ritat på bordet och skrapat bort det med en knif. Då modern fick se det, blef hon så ond, att Stina icke vågade bekänna — det var Oskar som gjort det, sade hon. Nu måste hon ha mycket stryk, dels för förseelsen, dels för lögnen.

Åter måste rottingen fram, åter måste fadern slå. Det var förfärligt. Hon kunde knappt gå, sedan det var slut. Hon kastade sig på sin säng och grät sig till sömns.

Så ofta hon kunde smög hon sig bort och ned till sjön, till en grotta, som hon upptäckt. Der inne hade hon bäddat med mossa, och hon brukade kasta sig framstupa på mossbädden och gråta och skrika, så att det gaf genljud i grottan.

Hon blef skygg och sluten till sinnes. Hon var ytterligt rädd för att förgå sig och vågade knappast tala. Aldrig, aldrig mer ville hon ha stryk, det gjorde så förskräckligt ondt. Hon skulle falla på knä och bedja om förlåtelse, härnäst hon gjorde något ondt, eller hon skulle rymma och aldrig återkomma, men stryk ville hon aldrig ha mera, aldrig.

En dag — hon var nu 13 år — blef hon skickad till staden att sälja ett tjog ägg. Hon skulle ha en krona för dem, ty ännu var det ondt om ägg.

Hon lyckades, fick sin krona, knöt in den i näsduken och gick hem.

På tröskeln stod mor Tilda.

"Nå, hur gick det?" frågade hon

"Bra," sade Stina, "jag har kronan i fickan."

Då hon kom in och skulle dra upp sin näsduk, fann hon, att fickan var tom, att näsduken var borta.

Hon lät armarne sjunka och stirrade på modern med ett så vansinnigt uttryck i ögonen, att denna genast anade oråd.

"Hvar har du kronan, din slampa?"

Stina svarade ej, hon bara stirrade.

Modern vände ut och in på fickan: nej! den var tom.

"Hvar är kronan?" röt hon ursinnig.

"Tappad . . ." stammade Stina alldeles blek.

Nu rusade mor Tilda på barnet och gaf henne en mängd örfilar under skällsord och förbannelser.

"Vänta du, tills far kommer hem! Du skall få se på annat, du! Han skall ge dig så mycket

stryk, att hela din kropp skall bli flådd som en kokt ål och svida som om jag kastat dig i elden. Nu skall du få känna på hvad du aldrig känt, din sate — och jag skall stänga in dig i källaren bland alla råttorna. Jag skall tala om för dig, att der spökar ibland också" — tillade den ursinniga qvinnan, alldeles rödblå i ansigtet af raseri.

Stina sjönk ned på en stol: musklerna i hennes ansigte började arbeta på ett egendomligt sätt. Sedan förslappades de, hufvudet sjönk ned på bröstet, ögonen slötos.

Fadern kom hem på aftonen, men han slog henne ej.

Ungefär tre år härefter gjorde jag med en vän ett besök på Akademiska Sjukhuset vid Upsala.

Den långa korridoren gör ett behagligt intryck med sina glasfönster intill salarne. Han slutar med en grupp af lefvande växter, bland hvilka en liten vattenkonst spelar.

Vi gingo in i en af salarne. Nästan hvarje säng hade en lidande innevånare, och det myckna qvidandet och suckandet stämde mig mycket vemodigt. Denna suckan går igenom hela verlden som en grundton, tänkte jag, denna lilla punkt rymmer ej en milliondel af lidandet på jorden.

På en stol satt en ung flicka med ljusa flätor hängande på axlarne. Hennes ögon voro slutna: hon satt stilla som en staty.

"Hur gammal är hon," frågade jag sköterskan.

"Sexton år."

"Hvad är det åt henne?"

"Det är en slags förlamning," sade hon. "Hon har varit så här i 3 år. Hon kan inte tala. Hon kan inte se heller, och armarne äro orörliga och känslolösa."

Jag kastade en blick på händerna: de sågo ut som händerna på en död.

"Se," sade hon och lyfte upp den ena: hon föll viljelös ned i flickans knä.

"Kan hon gå?"

"Ja, ibland, då vi stödja henne på båda sidor."

Jag såg uppmärksamt på henne. Något så midt emellan lif och död hade jag aldrig sett. Stel som en marmorstaty satt hon der, men på uttrycket i hennes ansigte såg man, att hon lefde och kände.

"Vet man, hur hon blifvit sådan?" frågade jag.

"Ja, hennes föräldrar skrämde henne så förfärligt en gång — ja, det var hennes styfmor rättare sagdt. Flickan hade slarfvat bort en krona, och då hade modern brutit ut i några förfärliga hotelser. Samma dag blef hon så här underlig. I början trodde man, att det bara var förställning. Men nu har hon varit här i tre år, och nu vet professorn, att hon inte gör sej på det. Det är allt riktigt. På de här åren har hon inte blifvit bättre alls. Men vi tycka, att hon är mycket lugnare och gladare."

"Men kan hon då visa det?"

"Ja, man ser på minen, att hon hör, då man talar med henne och läser för henne. En gång var fadern här, och då grät hon: tårarne kommo framsipprande under de slutna ögonlocken."

"Det är upprörande att se detta tysta lidande," sade jag till min vän och vände mig bort.

"Ja, de flesta, som komma hit, gråta när de se henne," sade sköterskan, "och ett fruntimmer, som var här i förgår, svimmade. Och ändå sitter flickan så tyst och stilla."

Jag gick med min vän.

"Har du hört," sade han, då vi voro nere på gården, "huru mycket sköterskorna fäst sig vid denna hjelplösa varelse? En pastor i hennes fars socken har erbjudit sig att inackordera flickan på ett enskildt ställe, men sjukhuspersonalen har bönfallit att få behålla henne."

På detta sätt hade då till sist lilla Stina vunnit hjertan.

Ett resultat.

Det var afton. I ett förmak på ett vackert landtställe satt en medelålders fru vid ett litet bord och sydde linnesöm. Hon var blek, och ett uttryck af vemod hvilade öfver det tilltalande, uttrycksfulla ansigtet.

Midt emot henne, på andra sidan om det lilla bordet, satt en ung flicka, mycket ung, mycket vacker, mycket mörk, med stora nattsvarta ögon, krusigt hår och den skäraste hy man ville se. Hon såg väntande upp i sin matmoders ansigte. Den sorgsna frun var nämligen flickans matmoder, ty denna var husmamsell på Boklunda.

"Käraste Gerda," sade den bleka frun, "det är nu bestämdt. Du har fått platsen. Men vet du, jag är ledsen och icke glad deråt. Jag har alltid sagt till min man, att en sådan plats icke vore till ditt bästa; men han ville icke höra talas derom; han sade du skulle förtjena så mycket på ett konditori."

Flickan såg glad ut.

"Då jag måste skiljas härifrån," sade hon, "så behöfver jag allt en plats, som inbringar något: jag har ju inte ett öre i hela verlden, och stackars mamma kan inte hjelpa mig. Tänk frun så roligt, att det är i samma stad som mamma!"

"Ja, kära barn, det är nog roligt," sade hon tvekande.

Gerdas mor var en tvätterska i en af våra universitetsstäder, och fru Mosser tänkte för sig sjelf: "Inte kan just en sådan mor vara något moraliskt stöd för den unga flickan."

"Nu vill jag tala riktigt allvarsamt med min lilla Gerda," sade hon. "Det är kanske sista gången. Tror du, att jag håller af dig?"

Gerda började snyfta och slog sina armar om halsen på frun. Det var en ovanlig förtrolighet mellan en patronessa och hennes husmamsell, kunde man tycka.

"Frun! frun! — fråga inte så!"

"Ja, Gerda, jag håller af dig som ett barn nästan; jag har ju också sett dig, sedan du var liten, så att det är inte att undra på. — Det ledsammaste vid vår cession är det, att vi måste kasta ut dig i verlden. Ack, du känner den ej! Men nu skall jag säga dig litet om, hurudan den är.

"Du kommer nu på en svår plats i en stor stad. Dina flesta kunder blifva unga män af olika karaktärer och vanor. Du vet, att det finnes utmärkta unga män, som till exempel unga fideikommissarien på Ramhult, som vi alla hålla af. Men vet du, det fins också dåliga unga män, mycket dåliga. På ett sådant der ställe kommer der fullt af alla slag. De dåliga kännas bland annat igen derpå, att de prata dumheter med unga flickor

sådana som du, de vilja kyssa dem och omfamna dem. Lofva mig att aldrig tillåta sådant!"

"Nej frun, det skola de ej få, det lofvar jag — tänk det vore ju riktigt otäckt, riktigt gement!"

"Jag känner en ung flicka, vet du Gerda, en flicka, som kom i en cigarrbutik. Inom ett år var hon förförd och sitter nu öfvergifven med ett barn på fattigstugan i X. Och vet du, detta lif på fattigstugan, så eländigt det än är, är visst icke det sämsta, som kan bli slutet af en sådan början. När en qvinna börjar låta kurtisera sig af allmänheten, börjar hon sjunka och sjunka, rätt ofta händer det, att hon slutar med att blifva en usel, en fallen qvinna, sådana du nog har hört, att det fins i stora städer."

"Hu, frun! Det är så förskräckligt att tänka på!!"

"Ja, kära Gerda! Lofva mig derför i dag att i allt, så i klädsel som annat: handlingar, miner och åtbörder, vara en anständig flicka! Tänk alltid, att du står inför mina ögon, eller ännu hellre: tänk på det ögat, som ser ända in i ditt hjerta. Vill du gifva mig din hand härpå."

Gerda räckte sin hand.

"Ja, kära frun."

De sutto länge tillsammans. Det blef mörkt. Till slut tog Gerda godnatt med många tårar och fick en kyss på sin hvita panna.

"Kom så titta vi in här och ta oss en kopp choklad med tårtor," säger en ung man i studentmössa till en annan i svart hatt. Denne andre är

lång och väl växt, axelbred och har genomträngande blå ögon. Han har ärevördiga mustascher och något otvunget i hela sitt väsen.

"Här? Ja, men jag tänkte gå till lilla Emilie?"

"Men här är en *ny* flicka, och det en utmärkt vacker till på köpet."

"Så? Jaså? Då gå vi hit."

De inträdde.

Innanför den under läckerheter dignande disken stod Gerda. En mörk klädning omslöt hennes långa, smärta figur. Hon rodnade, när herrn med svarta hatten lät en fräck och mönstrande blick glida öfver hela hennes person.

"Få vi be om två koppar choklad?" sade han i den mest bönfallande ton, under det hans blixtrande mörkblå ögon uttryckte en tydlig beundran.

"Genast," sade Gerda — höfligt, men mycket allvarsamt.

De båda nykomne gingo in i ett sidorum.

Om tio minuter kom Gerda med brickan. Hon satte den på bordet, utan att se upp.

"Inte en blick en gång!" hviskade herrn i svarta hatten halfhögt.

Gerda svarade ej ett ord, utan gick ut.

"Hon är alldeles utmärkt, alldeles af första klassen! Tack, förträfflige Peterson, som förde mig hit!"

"Men jag tror inte, hon är så lätt på tråden, som de vanliga," svarade Peterson. "Till och med du, allbeherskaren, kommer ej att besegra henne i första draget."

"Det hedrar henne och höjer priset i mina ögon, fast jag inte precis tror, att du kommer att

få rätt," skrattade den erkände storkurtisören, sedan flere år ett samtalsämne i hviskande qvinliga eller högröstade manliga kretsar, der skandalhistorier gingo från mun till mun.

"Jag ångrar mig nästan," sade herr Peterson, "att jag förde dig hit. Hon är för god för dig. Jag skulle nästan vilja gifta mig med henne."

"Så fort du presenterar henne som din fästmö, skall jag upphöra med mina försök," försäkrade den andre.

De gingo åter ut i stora rummet. Då herrn i svarta hatten skulle betala, lutade han sig öfver disken och försökte kyssa Gerda på handen.

Hon blef mörkröd.

"Hvad slags menniska anser ni mig för?" sade hon andfådd och drog sig tillbaka.

Hennes hjerta slog nästan hörbart, och tårarne trängde till hennes mörka ögon.

"Ack, fröken, förlåt mig, jag är så olycklig, så rent tröstlös öfver att hafva gjort er ledsen. Men ni kan ej ana, hvilken kraft en sådan skönhet som ni utöfvar på mig. Vill ni ej förlåta mig?"

"Jag förstår, att ni är en dålig menniska," sade Gerda allvarsamt, "men äfven sådana bör man förlåta. Men gör ej om det!"

Hon var så rädd, när hon sade detta. Hennes röst darrade. Hon hade uppkallat allt sitt mod.

"Tack!" sade herrn med ögonen, "tack! Ni är bestämdt lika god som ni är vacker!"

Hon rodnade åter. Hon såg så skrämd, så förvirrad ut. Och detta blott för en utsliten fras! Det gjorde herr Peterson ondt att se. Han drog den andre i rocken.

De gingo ut på gatan.

"Du är dum, Falkeklo, du såg ju, att flickan var ledsen, att hon inte var af *den* sorten."

"Det der kan vara bara koketteri," sade herrn med ögonen.

"Nej, det kan man väl se," menade Peterson. "Det är synd om sådana der flickor. Jag tänker alltid på min kusin, stackars lilla Agda, som var så väl uppfostrad och så vacker, men så barnslig och enfaldig och så kom i ett sådant der hål."

"Farväl med dig," sade herrn i svarta hatten och gick in i cigarrbutiken midt emot. Der satt han en timme och pratade med "lilla Josefin".

Samma afton stod han åter framför Gerdas disk.

Han försökte all slags kurtis, men hon brydde sig ej om honom, sedan hon en gång snäst honom. Han ville emellertid ej gå, utan hängde öfver disken och betraktade henne med glänsande ögon. Då gick Gerda in till sockerbagarfrun och bad henne stå der ute en stund, ty der var en så näsvis herre. Och Gerda kom ej igen, så länge han var qvar.

Nästa dag kom han åter.

Så fort Gerda fick se honom, gick hon efter frun.

Denna var så förarglig mot Falkeklo, att han hade svårt hålla stånd. Han gick derför snart.

Emellertid tröttnade han ej att besöka konditoriet. Om han bara en enda gång kunde få Gerda att stanna inne! Han försökte förgäfves i 14 dagar. Den femtonde var Gerda ensam i hela hushållet. Han visste det väl ej, men han fann henne emellertid inne. Och hon stannade qvar. Han sade ej ett ord åt henne, drack, betalte och gick.

Sedan gick hon ej mera bort, då han kom. Han höll ut i åtta dar utan att säga ett ord. Den nionde sade han med smekande, vemodigt tonfall: "tack fröken Gerda!"

De nästa 14 dagarne sade han heller ingenting, men han stod ofta och såg på henne med brinnande blickar. Hon vågade ej möta dem.

En gång sedan han gått, gick hon och stälde sig framför trymåen och beskådade sin bild.

"Är jag då verkligen så förtjusande vacker?" sade hon till sig sjelf. "Det har aldrig någon sagt mig. Ja, jag tror verkligen" — hon gjorde ett par stora ögon i spegeln — "att jag inte ser så illa ut."

En söndagseftermiddag kom han in, lugn och allvarlig, och frågade, om fröken Gerda skulle vilja göra en utflykt i det gröna med honom, några andra herrar och fyra damer.

Gerda sade, att hon icke kunde svara förr än om en timme. Hon gick in och bad om goda råd af sockerbagarfrun. Denna visste ej rätt, hvad hon skulle tänka. "Det är kanske bäst att säga nej, ingen kan veta, hvad det der är för slags damer," sade hon slutligen.

Han kom igen redan om tre qvart.

"Få vi äran af frökens sällskap?" frågade han.

"Nej, jag tackar, jag är upptagen," svarade Gerda.

Från denna dag var herrn i svarta hatten en helt annan menniska. Han talade med Gerda som man brukar tala med en förnäm och aktad qvinna. Han kunde sitta hela timmen derinne och resonnera med henne i allehanda ämnen, på det finaste,

det mest bildade, det mest underhållande sätt. Gerda hade aldrig hört någon menniska tala så vä och med så uttrycksfulla blickar bekräfta, att hvad han sade kom ifrån hjertats djup.

Då han var der med kamrater, var han alltid allvarsam, hur mycket än de andre stojade. Och han lyftade på hatten för Gerda lika aktningsfullt, som då han var ensam.

Aldrig hade Gerda sett en så manlig och ståtlig varelse som kandidat Falkeklo, ty nu visste hon, hvad han hette.

När han kom in på konditoriet, slog hennes hjerta fortare.

Nu hade Gerda varit i staden ett helt år. En vårafton satt hon framför disken och virkade. Klockan var half 9.

Falkeklo kom in, begärde ett glas vin och drack det.

"Farväl, fröken Gerda," sade han med darrande röst. "Farväl, jag reser härifrån på tre månader." Och han borrade de blåa, glänsande ögonen djupt in i hennes mörka.

Hon rodnade.

"Farväl, herr kandidat," sade hon med något osäker röst. Han tog hennes hand. Han riktade ännu en gång de blixtrande blåa ljuskloten på henne — han suckade — han släppte hennes hand häftigt med ett litet rop.

"Glöm mig ej, Gerda!" sade han och rusade ut.

Och hon glömde honom icke. De långa sommardagarne syntes henne nästan för korta för att hinna tänka på honom, så mycket som hon velat. Tänk, om det kunde vara möjligt, att han verkligen älskade henne, älskade henne som en god man älskar för lifvet. En *sådan* man! Tänk *om*. Men det var ju dårskap, det var ju fåfänga att tro. Och dock... hade han ej gått till henne nästan hvarannan dag, ja hvarje dag, under en lång följd af månader? — Först hade hon visserligen trott, att han var dålig, men hur kunde en dålig menniska tala som han talade? Tänk, om hon skulle blifva fru till en sådan man! En bildad herre, en adelsman! Tänk, om dessa himmelskt sköna ögon skulle bli hennes lifs strålande ledstjernor? Tänk *om!* Ville hon det. O, ja, ja!.... Tänk om hon skulle slutas till detta breda bröst af dessa tvänne starka armar! Hon blef yr i hufvudet, när hon tänkte derpå.

Så satt hon och drömde hela sommaren.

Det var höst nu igen. Han skulle komma åter.

Och han kom, kom glad och strålande med ett frågetecken i hvartdera af de mörkblå djupen.

Han såg snart, huru det stod till i liten Gerdas unga hjerta.

En vacker söndagseftermiddag bjöd han henne åter på en utflykt på enahanda vilkor som förra gången — nu snart ett helt år sedan.

Och hon bad ej ens sin fru om lof, hon smög sig ut klockan åtta till hans möte, der han sjelf bestämt. Hon hade satt på sig sina allra bästa kläder och var strålande vacker: ögonen lyste och en liflig rodnad betäckte kinderna.

Hon hade tyckt, att hon var ganska fin, då hon gick hemifrån. Men hvad var väl det emot de damer, i hvilkas sällskap hon nu kom! Idel siden och sammet! Hon var verkligen litet blyg: hon kände sig så tarflig och obetydlig. Men så mycket oblygare voro de andra. Hvad kunde det vara för damer? Det blef ingen presentation af.

Nu for man ut i hyrvagn till skogen. Der promenerade man snart, par om par.

Falkeklo gick vid Gerdas sida. Han talte om ungdom och lefnadsfröjd, och Gerdas hjerta slog af glada förhoppningar.

Nu bjöds det förfriskningar. Det var bland annat mycket starkt vin. Gerda tyckte, att det sved så i halsen, att hon ej ville dricka det, hur mycket man än sökte öfvertala henne att tömma ett glas i botten.

Åter spred man sig i skogen. Gerda och *han* voro ensamma. De satte sig i den gröna mossan under ett träd. Här gjorde Falkeklo en stormande kärleksförklaring. Han slöt henne i sin famn, han kysste hennes läppar gång på gång, hans kyssar haglade öfver hennes panna och kinder. Hon nekade honom ej.

Hon grät sagta och talade sådana besynnerliga ord om Guds välsignelse, att den unge mannen miste sin fattning.

Man måste återvända.

På hemvägen voro de eleganta damerna så uppsluppna, så rent af anstötligt fria, att Gerda förundrade sig. Men hon hade få tankar annat än för honom.

Ännu ett helt år finna vi henne på konditoriet, och han kommer dit hvarje dag. Ofta smyger hon sig ut till hans möte, och de göra långa promenader tillsammans. Hon bär ingen ring. Det skall vara en hemlighet, tills han fått något att lefva af, har han sagt, och hon tycker alltid som han.

Ännu ett år har förgått. I en liten låg och ruskig boning i hufvudstaden står en äldre qvinna och stryker fina hvita spetsar på ett bräde. Midt på golfvet i det mörka rummet står en vagga. På en låg stol sitter Gerda, blek och hålögd. Hon vaggar ej nu: hon har stödt armbågarne på båda sina knän och sänkt hufvudet djupt i händerna. Det långa svarta håret är upplöst och faller ned öfver pannan och nedanför midjan.

"Mamma, mamma, att han skulle öfvergifva mig!" säger hon och borrar ansigtet ännu djupare in i sina händer. "Och jag, som kunde ha gått i döden för honom, jag som trodde på honom som på Gud!"

"Ja, sådan är verlden," säger gumman. "Han, Mosser, som var far åt dig, hvad brydde han sig om mig? Den som är fattig och simpel blir alltid förtrampad. Men man kan ändå vara glad, att du fick hjelp till barnet. Nå, när går du upp på barnhuset med det?"

"I morgon, mamma. I öfvermorgon flyttar jag till X. konditori. Här i Stockholm kan väl ingen känna igen mig. Ack, mamma, jag har gjort så illa, så rysligt illa, jag har förderfvat hela mitt

lif för mig. Tänk om min fru, fru Mosser, visste detta! Hon skall aldrig, aldrig mer hålla af mig!"

Det var något så förkrossadt tröstlöst i dessa ord, denna ton, att det kunnat röra en sten.

"Frun har skrifvit, vet mamma, ack min snälla, älskade fru, hon har skrifvit flere gånger på det här året, men jag skall aldrig svara, aldrig. Hon skall ej höra om detta elände. Den sorgen skall jag åtminstone spara henne. Hon skall aldrig se dig, lilla barn."

"Stackars liten," snyftade Gerda och böjde sig ned öfver den lille i vaggan, böjde sig allt djupare ned — "stackars liten!"

Tio år hafva förflutit.

Det är sent en höstafton i Sveriges vackra hufvudstad. Gasen brinner: de oräkneliga lågorna spegla sig i vikarnes vatten, som blinkar fram öfver allt. Innanför mörka fönster sofva tusen och åter tusen trötta menniskobarn. Hundra och åter hundra späda lockhufvuden hvila sig på dunkuddar med hvita örongått. De små vackra händerna äro ännu knäppta efter aftonbönen, och den röda munnen ler. Hundra och åter hundra hvila på halm och trasor innanför andra mörka fönster. Hundra och åter hundra arbeta ännu vid någon dunkel nattlampa. Det är tyst och folktomt på gatorna.

I hörnet mellan en gränd och en mörk gata skymtar en hög qvinnogestalt fram.

Hon går till närmaste gaslykta, drar en liten spegel ur fickan och betraktar sina drag.

Nu märker hon, att någon kommer. Hon rycker till, gömmer spegeln och börjar åter vandra.

Den kommande upphinner henne, stannar och säger:

"Å, se det är Gerda, god afton! Länge sedan vi träffades nu!"

"Kors är det du, din gamla skrabba!" säger den tilltalade, hon som kallades Gerda, och blickar föraktligt på den nykomna. Denna ser gammal och tärd ut; bär dock röda kinder och korpsvarta ögonbryn. Hennes ögon glimma till på ett fruktansvärdt sätt, då hon blir kallad "gamla skrabba". Det ser ut, som ville hon bita den andra.

Gerda bär en besynnerlig drägt. Spetsarne kring hennes kappa äro betäckta med perlor, som glimma i gasskenet; men klädningen är smutsig och trasig, och hatten besatt med smutsiga, ljusröda plymer. Kinderna äro mörkröda och ögonens glans trolsk — nästan demonisk.

"Skrabba kan du vara sjelf, jag tycker minsann inte du är för fin!"

"Tig din brednosiga flundra! Tror du inte, jag har fullt upp? Guldarmband, som du aldrig sett maken till, och en brosch af äkta perlor och en ljus sidenklädning," sade Gerda.

"Liksom inte jag hade haft sådant med och ännu mycket bättre! Du kanske aldrig haft tre stora guldmedaljonger på en gång du?"

"Jag jo —! Och du skall veta, att i går..."

"Tyst, der kommer en polis! Låt oss vika af här!" De slunko in i en annan mörk gränd.

Åter hafva tio år förflutit.

Doktor Falkeklo, läkare i en liten landsortsstad, sitter ensam vid sitt arbetsbord i sitt studerrum och läser ifrigt på en medicinsk afhandling. Lampan skiner på den bara fläcken i hans nacke och de hvita bladen i boken.

Det knackar på dörren.

"Stig in!" säger doktorn i retad ton.

Dörren öppnas och en medelålders man med resväska öfver axeln och regnrock inträder.

"Å, se på Edvard Tralling!" ropar doktorn glad, hans ansigte ljusnar upp, och de mörkblå ögonen blixtra. "Nå det var då roligt, det var då för roligt! Hvarifrån kommer du, kära bror?"

"Från Stockholm, kära du. Jag hade andra ärenden hit till staden, och det tyckte jag särdeles bra om, ty det kunde bli en liten anledning att helsa på dig, gamla hedersprisse. Men kan du ta emot en sådan här genomvåt best?"

"Ja, visst, hedersbror! Hustru min skall koka the åt dig att värma upp dig med, och vi skola ha en riktigt treflig afton och språka om nytt och gammalt."

En stund härefter finna vi de båda herrarne sitta i doktorns soffa med tömda thekoppar och fulla toddyglas på ett litet bord framför sig.

De språka så som endast de kunna språka, hvilka haft mycket gemensamt och varit länge skilda åt. Slutligen ser gästen på klockan.

"Dumt nog är jag bjuden till Lundberg till qvällen, och som det just är honom affären gäller, så får jag väl lof att gå nu. — Men det var sant,

på tal om Stockholm, så har jag en helsning att framföra till dig — rätt egendomlig.

"Jag gick som sagdt var ofta upp till de obotligt sjuka, du vet, tre trappor upp. Der var en qvinna, som var bland det allra värsta jag sett. En konstapel hade hittat henne halfdöd på en sophög. Jag observerade sjukdomen några dagar. En morgon kom jag — ja, hon var nära att kola af, det såg jag, och hon gjorde det sen på qvällen också.

"Jag hade aldrig talat med henne förr, men den gången tycktes hon samla hela sin kraft för att tala. Och så frågade hon mig, "om jag kände doktor Falkeklo i N." Ja, svarade jag, det gör jag.

"Om ni träffar honom, så helsa honom från Gerda H." sade hon, "han har varit min välgörare som ingen annan", sa' hon.

"Hm"... sade doktor Falkeklo.

"Du kände henne?"

"Åja — men sådant är ingenting att tala om. — Vill du inte gå in och helsa på min fru, innan du går, Edvard?"

"Nej, tack, omöjligt! Du kommer väl på min middag i morgon?"

"Ja, tack skall du ha, det gör jag nog."

Han lyste honom ut i tamburen.

När han kom in igen, satte han lampan borta på en byrå och kastade sig sjelf i soffan.

Der satt han i fem minuter och såg rakt i väggen.

Hans fru kom in med ett ljus i handen. "Hvad? Är du hemma? Är du ej på klubben i afton?" utropade hon förvånad.

"Nej, jag blir hemma i afton."

"Är du sjuk?"

"Åja — ånej — åjo. Jag har brådt. Gå, så är du snäll."

Hon såg på honom en stund, sedan gick hon.

Dagen derpå for doktorn på middag.

Han kom hem klockan elfva på aftonen och hade druckit mycket. — Men det var ej så ovanligt, och hans fru fästade sig ej dervid.

Hemlif.

I köket hos patron Helmers på Simminge är ovanligt stökigt i dag. Golfvet är fullt af spenatstjelkar och sparrisskrap, bakbordet är framsatt, och en deg nyss uppslagen på detsamma; jernspisen är full med kastruller; i ett hörn sitter köksan och plockar kycklingar, så att fjädern flyger rundt omkring; kökets tre andra qvinliga innevånare springa om hvarandra.

"Ja si, de skulle ja allri kunne ha trott, att borgmästarns Ebba skulle ha vurtit gifter," säger huspigan och rullar en smörkula mellan två krusiga spadar.

"Borgmästarns Ebba, — är det fru Harper det?" spörjer hushållerskan, som står vid bakbordet och skär degen i lagom stora bitar till kaffekringlor.

"Ja visst," svarar husan, "jag tjente ju hos borgmästarns, innan de' va frågan om, att ho skulle gifta sej. Ho ä deras enda barn och så förtvifladt bortskämd, så en kan rent ynke sej, åt'et. För alla de evelie gånger ho har kastat sina ny-

strukna kläder på golfvet för mina fötter och trumfat me' mej, att jag skulle göra om'et! Si föräldrera hennases ä svaga, förstås, och ho ä van te å få allt hva ho pekar på. Ja vet ni, vi va alla rent oppgifna på'a; — å mamsell Larsson — hushållsmamsellen va de' — ho sa' jemt: "Gu nå den, som får henne te fru," sa' ho."

"De' va då riktigt synn om den beskedlige patron Harper," menade utpigan och ref af ett stort spenatblad på midten — "för de' ä' då våll te karl, för honom har jag tjent hos, och han säger aldrig ett ondt ord till någon menniska."

"Kanske han kan uppfostra na," mente hushållerskan.

"Nej, si jungfrun, de' ä' då rent omöjligt, för ho börja, när ho va lita," säger huspigan. "Mi moster tjente der då, och ho säger jemt, att ilackare unge har ho allri sitt: ho slog föräldrera midt i syna och gräla på dom och gjorde me dom hva ho ville."

"Om ho ä så illbäliger, så har han la tajit' a för penga då," menade utpigan.

"Ja, de kan en veta de! Di kallade na i stan för lilla gulltunna, för si lita och ljushårig ha ho alltid vatt och tjock som e tunna och så riker te. "Surmoset" kallade di na me'. Men vacker ä ho, de' kan ingen neka."

"Ja går då å tittar i dörrspringa', när di sätter sej te bords, för si ja ä då rakt tvungen te si na," försäkrade hushållerskan.

"Ä de för henne och honom den här bjudningen ska va?" frågade utpigan.

"Ja visst," svarade hushållerskan, di ä nygifta och ska firas och tas opp i herskapets umgänge."

En stund härefter stod hon i dörrspringan och tittade. Nu inträdde den unga fru Harper småleende. Hon anade ej hon, att hon redan var temligen bekant för husets folk.

Fem år härefter finna vi ännu herskapet Harpers qvar på sitt ställe Elfvanäs. Fyra nya medlemmar hafva på dessa fem år gjort sitt inträde i deras familj, och frun, som redan har aning om en femte, sitter trumpen vid köksbordet och skalar äpplen.

Herr Harper, en reslig man med ljust hår och blå ögon samt något saktmodigt i sitt väsen — kommer in i köket med en ost.

"Se här, Ebba, skall du få en präktig julost!" säger han.

"Hva ska de tjena till att köpa julost i Oktober? Det hade varit bättre vi fått en hvardagsost."

"Det skall jag skaffa dig i morgon, men den här kunde jag ej låta bli att ta, ty jag kom öfver den så lyckligt, och den är fet och rar. Lofva mig nu, söta Ebba, att du gömmer den till jul."

Hon svarade ej, utan skalade med fart.

"Kom ihog, att det är min bestämda önskan, att du gömmer den," sade han och gick.

Hon tittade efter honom, jaså, han gick ut åt gärdena.

Hon tog osten och synade den.

"Tänk så dumt att låta den här ligga," sade hon till köksan, "ja, se Verner har då alltid så dumma ideer. Och här gå de arma ungarne och be om smörgås och skrika efter ost, och så ska de aldrig få någon! Nehej, det sker inte, att jag gömmer den till jul! Har jag inte gått och käxat om ost en hel månad, och så kommer han stickande med den här. Men har vi fått den, så ska vi då ha honom i oss."

Härmed reste hon sig, gick efter sin största ostknif och skar en stor klyfta ur osten. Hon smakade den och gaf köksan ett stycke med ett triumferande leende på sitt ansigte.

Om en timme såg hon Verner komma på gården. Hon öppnade fönstret, höll ut ostklyftan och ropade:

"Titta, Verner, titta, nu har jag skurit osten, den är bra!"

Ett drag af förargelse spred sig öfver hela hans ansigte.

"Och jag bad dig ju gömma den!"

"Ja, ser du, just för att du bad mig, tyckte jag det var roligt att icke gömma den." Ett skratt, så försmädligt, att det kunnat reta en sten, kryddade dessa vänliga ord.

Han vände ryggen åt henne och gick bort.

"Frun!" skrek barnpigan, som kom inspringande, "Edvard har satt en smörgås på sina nya kläder! Lilla Fanny skriker och vill kasta sig ur vaggan, så att jag kan inte skrapa af honom. Vill frun komma?"

"De gemene ungarne!" utropade frun, "jag önskar dem dit pepparn växer! Ska inte jag rappa Edvard?"

Hon rusade in, tog den treårige Edvard i håret, drog honom öfver golfvet till bordet, tog en pennknif ur lådan och skrapade af smöret, under det hon "bredde på" ett dussin skällsord och hotelser.

"Källarbusen kommer och tar dig, om du smetar smör på dina nya kläder!" sade hon och rystade barnet. Nu smälde örfil på örfil, och Edvard skrek "som en gast".

Den fyraåriga Anna, som satt på en stol med sin docka i knäet, släppte i förskräckelse denna i golfvet. Dess porslinshufvud gick sönder.

Anna skrek af full hals.

Modern rusade nu på Anna och gaf henne en sittopp, så att hon tumlade af den låga stol, hon satt på och stötte i fallet till ett fullt vattenglas, som stod på stolen bredvid, så att det smattrande föll till golfvet, och vattnet rann ut på fru Ebbas klädning.

"Om jag hade mej ett ris, så skulle du allt få du. Tycker du, att du skall slå sönder din bästa docka, som mamma sytt två klädningar åt, och så vattenglaset till?"

Hon tog flickan i axlarna och rystade henne. Anna skrek dubbelt så vildt.

"Tig, din välsignade unge!" röt den ömma modern och stampade i golfvet, röd i ansigtet.

Nu rusade köksan in.

"Frun, dom ä här med två svin, som patron har sagt, att han kanske skulle köpa, men patron ä inte hemma. Han har sagt, att han ville se på dom, och dom ä otåliga och säjer, att dom har brådt."

Ingen gaf i hastigheten akt på det orimliga i att svinen talade.

"Hvar ä han då?" ropade frun. "Aldrig kan han då vara hemma heller, den välsignade menniskan! Nu har han väl ränt bort till svärmor igen! Gift dig aldrig, Hanna, det fins inte värre än att ha en man! Spring nu bort till Lilla Lugnet och säg åt honom att genast komma hem, om han är der."

"Det är en vandringsman i köket, frun."

"Ja, hva' bryr jag mig om det? Jag är tvungen att tysta barnen. — Hvar är Otto, Lotta?" frågade hon barnpigan, då hon sett, att köksan sprungit.

"Ja — han sprang ut."

"Ack, då sprang han väl ner till sjön igen! Att du aldrig kan se efter barnen! Du är då ett kräk!"

Lotta vände ryggen till och muttlade något mellan tänderna och började rifva i vaggan, samt gaf dervid den åtta månader gamla Fanny en omild kläm mot vaggans kant. Fanny skrek.

"Tysta på ungen, Lotta, och stå inte och streta som en tjur. Jag får lof att springa till sjön och se efter, om Otto plumsat i."

Edvard, Anna och Fanny riktigt gastade, då modern gick. Hon vände sig om i dörren.

"Tig, ungar, annars kommer busen eller också — pappa!"

Frun gick ner till sjön. Der satt den tvåårige Otto och rörde med en pinne i den våta sanden nere vid sjöbrädden. Hon tog pojken i armen, drog honom med sig och gick så fort hon kunde. Han sträckte sin lilla arm, så mycket han för-

mådde och stretade för att följa med, men han mäktade det ej, han tumlade omkull och skrapade af skinnet på näsan mot den grofkorniga sanden. Han skrek, som om hela näsan strukit med.

"Tig, din skrikhals," röt modern och slängde in honom i barnkammaren. "Se så, Lotta, nu skall du roa barnen, så att de få trefligt; men du hittar aldrig på något, de kunna då inte göra annat än skrika. Om jag nånsin sett en sådan fårskalle!"

Med dessa inspirerande ord återvände hon till köket och sina äpplen.

När patron kom hem, gick hon ut för att se på svinen. Nu uppstod en riktig träta mellan de båda makarne. Hon ville ej ha svinen, emedan de voro för små; han sade, att det var en utmärkt race och att de snart skulle växa till.

Men frun sade bestämdt nej.

Patron grymtade. Säljarne grymtade. Svinen grymtade.

Till slut blef patron förargad och gick. Frun körde då af med de båda torparne, som svuro som — borstbindare.

Köksan stod i köksfönstret som åskådare och åhörare. Hon höll båda händerna för munnen och skrattade det mesta hon förmådde.

Frun slog sig åter ned vid sin äpplekorg. Nu kom huspigan in.

"Jag kan aldrig begripa, hvart alla silfvergafflar och skedar tagit vägen," sade hon.

"Dom låg ju här, när jag sprang till Lilla Lugnet, vet jag," säger köksan.

Nu blef det ett sökande. Men förgäfves. Allt hvardagssilfret var borta.

När frun blifvit öfvertygad härom, var hon fruktansvärd att skåda. Det var ju klart, att den vandrande gesällen hade stulit silfret. Hon rusade in till sin man, som vid sitt arbetsbord gick igenom några räkenskaper.

"Verner," skrek hon, "Verner! Allt silfret är stulet! Och hvems fel är det om inte ditt? Hvad har du att ränna bort jemt för? Hade du inte sprungit till Lilla Lugnet, så hade jag inte behöft att skicka Hanna ur köket, der gesällen stod. Men du ränner jemt ifrån hustru och barn! Hvad bryr du dig om oss? Kanske du frågar mer efter oss än efter ett par gamla skor? Nu stå vi der vackert! Du frågar inte en smula efter, huru det går med huset, inte en smul!"

"Du borde blygas, Ebba, att komma och öfverfalla mig på det här viset. Kanske det är jag, som skall se efter silfret, eller kanske jag skickat karlen att stjäla det? Och dessutom — det blir nog jag, som får betala det."

"Ja, med *mina* pengar, ja! Hvad hade du, din stackare, innan du fick mej? Allt i lifvet kan du tacka mig för. Men hvad får jag för en tack? Jo, amma småbarn hvart enda år och så höra af sin man, att man inte skäms, och stå och ta emot otidigheter inför främmande torpare! Hvad skulle jag med en gris, som inte var större än katten?"

"Och hvad skulle jag med en hustru, som inte har mer förstånd än katten och dubbelt så mycket ilska som han?" sporde Verner med något darrande röst. Detta hände honom sällan, men svinaffären hade retat honom.

"Ja, du kan ju resa ifrån mig, om du så tycker!" hväste Ebba mellan tänderna. "Gör det! Res du, och lemna mig barnen och hela subbet. Gör det! Det hade du hjerta till..." slutade hon och började gråta.

"Se så, Ebba lilla, lugna dig nu, jag skall nog göra min pligt, så länge det är mig möjligt. Men tag nu för en gång reson och erkänn, att *jag* inte rådde för, att silfret blef stulet!"

"Nej, det erkänner jag *aldrig*. Aldrig i verlden, om det så vore mitt sista ord! Det *är* ditt fel, *bara* ditt fel! —"

Han reste sig upp, tog sin mössa, gick till Lilla Lugnet och kom ej hem förr än klockan 11 på aftonen.

Då kom han munter, nästan upprymd. Hans mor och syster hade haft främmande, och han hade druckit några glas punsch och ett par toddar.

Sju år härefter finna vi Ebba på ett par dagars besök hos en moster. Hon är litet magrare än förr och har tio barn. Ett par äro tvillingar. Det missnöjda uttrycket i hennes ansigte är starkare än någonsin.

"Moster har alltid varit snäll vid mig," säger Ebba och lägger ned sin strumpa samt gömmer ansigtet i en blomstervas på det runda divansbordet, der henne till ära en bricka med tårtor och sylt är framsatt — "moster har alltid varit snäll vid mig liksom vid alla andra menniskor. Ack, den som kunnat lefva sitt lif fram som moster!"

Ebbas tårar började sakta smyga utför hennes kinder, nu droppade de stilla, en och en.

Den gråhåriga gamla frun med de mörka vemodiga ögonen skakade på hufvudet.

"Säg inte så, kära barn. Jag ville så innerligt gerna kunna lefva om det, om jag bara kunde göra det litet bättre. Men säg mig nu uppriktigt: är du olycklig, älskade barn?"

"Ack, moster," sade Ebba och började snyfta, "jag är så olycklig som någon menniska kan vara. Verner bryr sig aldrig om mig. Ja, jag kan säga, att han bara är hemma morgnar och nätter. Barnen äro förskräckligt elaka och mycket besvärliga. Pigorna äro ändå det allra värsta. Ack, när jag tänker på mosters barn — hvilka mönster det blifvit af dem alla! Men nog har då olyckan förföljt mig, allt sedan jag gifte mig. Det är så — somliga mennniskor pröfvar Gud så hårdt."

Och Ebba grät våldsamt.

"Men Ebba," sade mostern lugnt, "har du aldrig tänkt på, om inte du sjelf kan vara skuld till din olycka, åtminstone till en del?"

Ebba såg förvånad på sin moster, som om hon talat hebreiska.

"Hva' tror moster om mig då?" frågade hon. "Har förtalet kanske varit framme?"

"Nej, mitt barn. Men vi ha alla fel. Lyckan i ett hus beror mycket af husmodern. Har du sjelf frid? Det är så: man finner ingen frid i det yttre, förr än man slutit frid inom sig sjelf."

Ebba visste i början icke, huru hon skulle komma ifrån denna tråkiga predikan. Hon fann dock snart en öfvergång till sin egen pinohistoria,

och nu började hon afhandla denna i dess alla plågsamma detaljer.

Den gamla frun hörde på med deltagande. Men då de skildes, sökte hon ännu en gång tala till Ebbas samvete och bad henne för all del vara noga med sig sjelf.

Ebba for hem. Redan första aftonen blef hon alldeles ursinnig på Verner, som köpt en ko, medan hon var borta. Dagen derpå gaf hon barnpigan afsked, för det denna varit häftig, och tredje dagen gick hon till sin svärmor och anklagade henne, för att hon dragit Verners hjerta från hans maka och förtalat henne ute i verlden.

Det blef en stormande scen, som slutade med en brytning mellan svärmor och sonhustru, och de återsågo ej hvarandra på två år.

Så mycket oftare träffades Verner och innevånarne i Lilla Lugnet. Snart sökte honom oftast hans vänner der och icke hemma.

Hela trakten beklagade patron Harper; "Harpan" var ju det otrefligaste man kunde tänka sig. Det hade händt, att hon rent ut sagt till grannarne, att de kommo olägligt och icke voro välkomna. Umgänget glesnade härefter märkbart.

En mulen augustiafton, åtta år härefter, var det ovanligt fint och städadt på Elfvanäs. Gården var krattad, blomstergrupperna rensade och vattnade, och framför den ena flygelbyggnaden var det lagdt liksom en bred matta af löf och blommor.

Ingen syntes på gården. Allt var tyst och stilla — tyst som på en sabbatsafton, men i dag var det icke sabbat — i dag var det fredag.

Nu kom patron Harper ut ur stora bygningen. Han var alldeles svartklädd och hade hvit halsduk. Hans här var gråsprängdt och gestalten något böjd. Ett uttryck af trött undergifvenhet hade liksom stelnat på hans ansigte.

Han gick öfver gården, beträdde den gröna löfmattan och skred ljudlöst in i flygelns venstra kammare.

Der stod en svart, öppen kista på en ställning midt på golfvet.

Här låg Ebba under hvita spetslakan. Det ljusa håret var ännu lika vackert, det låg i två långa ljusa flätor på den hvita tröjan. Ögonen voro slutna, och ett uttryck af dystert svårmod hade satt sin pregel på det ännu ungdomliga ansigtet.

Verner gick fram och såg på denna bild. Han tänkte på, huru länge de lefvat tillsammans — 20 år. Och nu var hon borta — borta för alltid. Det hade blifvit så förunderligt tyst i hela huset. Den skarpa rösten, som med alldeles oemotståndlig makt drifvit honom att söka skydd annorstädes — den hade han nu icke hört på fjorton dagar. Ingen skulle mera klandra allt hvad han gjorde: han skulle bli herre i sitt hus. Kanske — och han blef varm, när han tänkte derpå — kanske skulle hans barn lära att hålla litet af honom, då han icke mera hade någon, som motarbetade honom hos dem.

Han såg på de ljusa flätorna och den hvita pannan. Ack, hade han ej en gång för länge, länge sedan trott, att lifvet skulle blifva så ljuft vid denna blonda qvinnas sida. Men — huru olycklig hade han ej varit!

Stackars Ebba — hon hade dock varit ännu olyckligare än han. Stackars lilla Ebba! En dålig, en i grund förfelad uppfostran hade gjort henne till hvad hon varit — och här låg hon nu — hon hade aldrig fylt sin jordiska bestämmelse — skulle aldrig göra det. Huru ensam, huru tröstlös hade hon ej känt sig många stunder — det var hans fel — ja, hans fel. Hvarför höll han icke ut hos henne? Om han ändå kunde väcka henne till lif igen! Han skulle bedja henne om förlåtelse, ja, han skulle kyssa hennes händer och bedja henne om frid och försoning. O, han ville förlåta henne allt, om han bara, bara kunde hoppas, att också hon förlåtit honom, att hon dött med försonligt hjerta.

Han tog den ena af de liljefärgade händerna på det hvita täcket och förde den till sina läppar. En tår föll ned bland vecken på den fina garneringen kring kistan.

Nu kommo alla barnen in, den ena efter den andra, alla de tio moderlösa, i sina svarta kläder. De skulle se mamma, innan locket sattes på, hade faster sagt.

Verner kände sig häftigt uppskakad vid deras åsyn. "*Moderlösa*" sade han tonlöst för sig sjelf.

Men i nästa ögonblick kom en af dessa tankar, som man blyges för sig sjelf öfver, som man vore

färdig att hata sig sjelf till döds för, och som man ändå icke kan förhindra.

"Det är långt bättre för dem att vara moderlösa," tänkte han.

I köket hos patron Helmers på Simminge, der vår berättelse började, såg allting ut som det gjort för tjugu år sedan, utom att hushållerskan blifvit gråhårig och att alla pigorna voro af en annan generation. Icke heller gjorde man i afton tillredelse till något kalas. Köket var ovanligt städadt.

Nu kom frun ut i köket med en tallrik i handen. Några konfektbitar och småbröd lågo derpå.

"Jag kan helsa från begrafningen, kära Inga," sade hon till hushållerskan och räckte fram tallriken, "var så god och smaka litet på konfekten."

"Tackar allra mjukast! Kors tänk att "Harpan" är borta nu! Nu låter hon aldrig illa mer då. Å, jag mins, som om det varit i går, när vi hade välkomstkalaset för dem, och jag stod och gluttade i dörrspringan. Tänk hvad patron Harper gått igenom sen dess — det är då väl, att den arma karlen fått litet ro ändtligen. Jag tänker han sörjer väl inte så hårdt."

"Jo, vet du, han såg rätt sorgsen ut; tänk det var ju ändå hans hustru!"

"Ja, må vara; men sådana hustrur får man be Gud bevara sig ifrån. Mina säger, att det var som det värsta helvete der i hvardagslag."

"Kära Inga, låt oss inte tala illa på menniskans döda mull! Tänk vi skola alla göra räkenskap en gång — det är väl just inte många, som få någon så vacker orlofssedel då."

"Nej, det kan visst vara sant, frun; men sir frun, när en menniska regerat fasligt här i verlden, så kan man inte hjelpa, att man inte rosar regementet. Jag mins hvad far min alltid brukade säga, att han läst i en mycket gammal bok: "Det fins en ting, som aldrig dör, och det är domen öfver den döde."

Innehåll:

Tant Nora . . . . . 3.
En sommarbekantskap . . . . . 27.
Framgångens barn 39
Ålderdomstycke . . . . . 56.
En amatör . . . . . 68.
Goda vänner . . . . . 79.
Ett äktenskap . . . . . 90.
Lilla Stina 101
Ett resultat . . . . . 112.
Hemlif . . . . . 128.

6000210049
Göteborgs universitetsbibliotek